

## Del 4 — Strukturpolitikens effekter och mervärde

---

### Innehållsförteckning

---

|  |     |
|--|-----|
| Introduktion .....   | 138 |
| Strukturåtgärder i mål 1-regioner: tillväxt, konvergens och integration.....                     | 140 |
| Åtgärder i mål 2-regioner: omstruktureringar och skapande av arbetstillfällen.....               | 150 |
| Stöd till jordbruk, landsbygdsutveckling och fiske.....  | 152 |
| Att främja sysselsättning, utbildning och fortbildning med hjälp av Europeiska socialfonden..... | 154 |
| Gemenskapsåtgärder: att främja samarbete och nätverk.....  | 156 |
| Att göra förvaltningsmetoder mer effektiva .....   | 162 |
| Utvidgning och sammanhållningspolitik: framtida utmaningar .....                                 | 170 |
| Debatt om sammanhållningspolitikens framtid .....  | 176 |
| Statistisk bilaga till del 4.....  | 179 |

## Introduktion

I denna del av rapporten granskas resultaten av EU:s sammanhållningspolitik och dess åtgärder, samt det mervärde politiken har bidragit med under perioden 1994-1999. Den redogör även för de viktigaste förändringar som introducerats under perioden 2000-2006, samt för de preliminära resultaten av programmen som genomförts under denna period.

Analysen granskar främst de bedömningar som gjorts i efterhand av nästan alla typer av åtgärder under perioden 1994-1999. Avsevärda framsteg har gjorts då det gäller att kvantitativt beräkna åtgärdernas effekter, i synnerhet i stora mål 1-regioner, där de övergripande effekterna kan mätas utifrån makroekonomiska modeller. Trots svårigheterna med att avgöra politikens effekter utanför mål 1-regionerna, kan nyligen genomförda studier kvantitativt visa att EU-stöden haft positiva effekter exempelvis då det gäller att skapa arbetstillfällen och bevara eller omfördela arbeten. Av erfarenhet vet man emellertid att det fortfarande är svårt att kvantitativt mäta resultaten av åtgärderna eftersom kontrollsystemen inte har tillräckligt systematiskt insamlad data.

De flesta av sammanhållningspolitikens effekter kan emellertid inte uttryckas i kvantitativa termer. Politiken inverkar på BNP och sysselsättning, men dess mervärde är även tydligt inom andra områden. Som exempel kan nämnas hur sammanhållningspolitiken bidrar till den regionala utvecklingen genom strategisk planering, integrerade utvecklingsåtgärder, samarbeten, utvärderingar, samt utbyte av erfarenheter, know-how och god praxis mellan regioner. Dessa aspekter studeras också i rapporten med utgångspunkt i utvärderingsstudier och kommissionens syn på strukturfonderna och hur de implementerats.

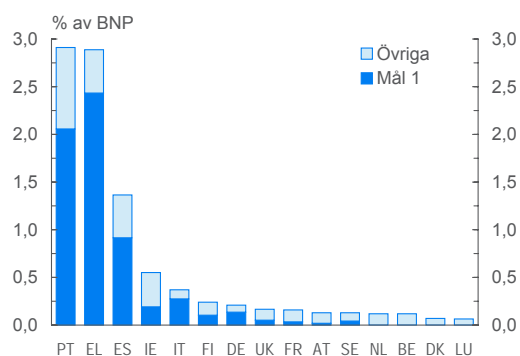
Det bör redan från början framhållas att åtgärdernas effektivitet avgörs av om det går att uppnå gynnsamma förhållanden där de vidtas, i synnerhet vad gäller:

- Ett livskraftigt och stabilt ekonomiskt system.

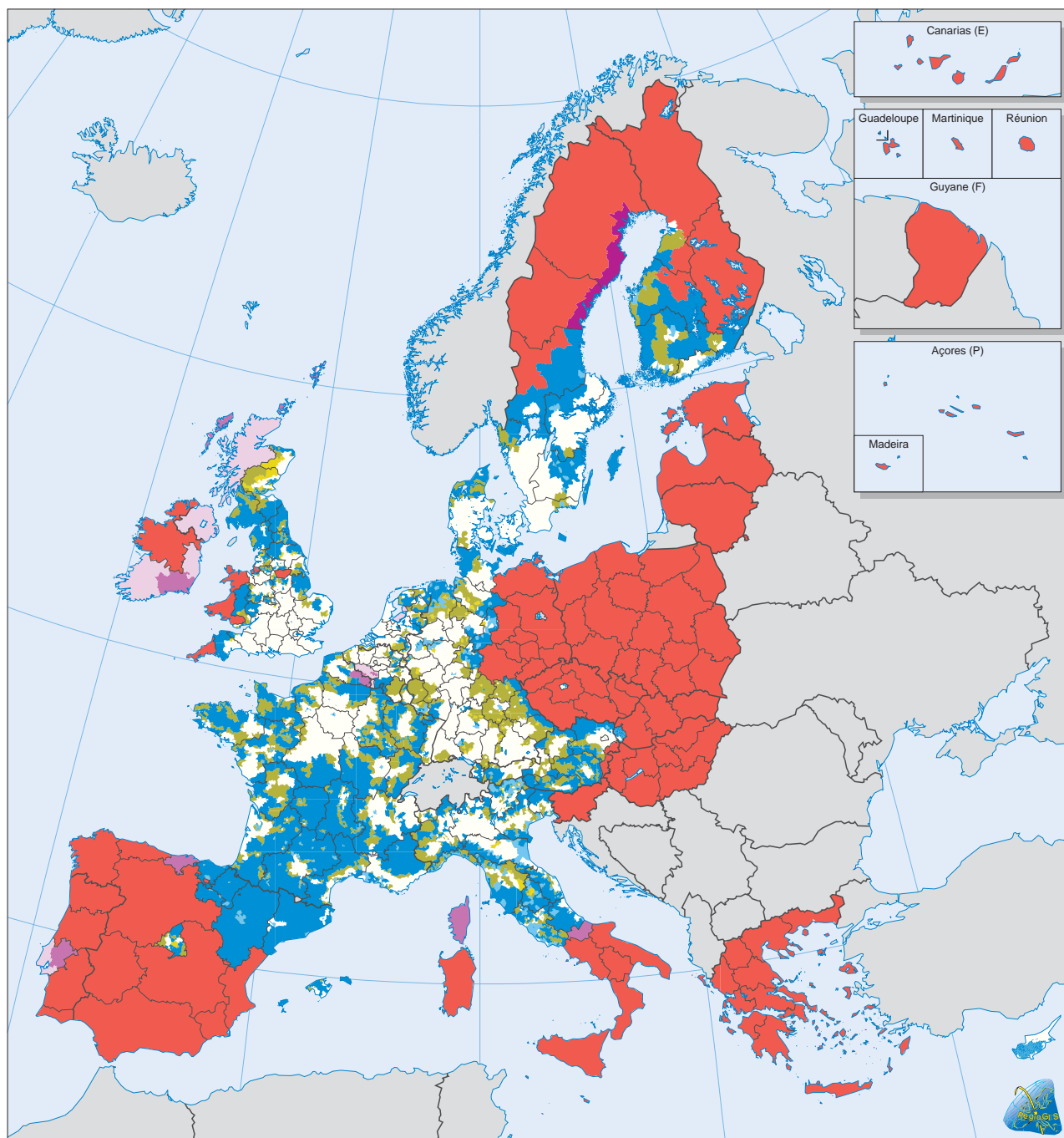
- Ett omdömesgillt val av strategiska prioriteringar (vissa program, såsom transportnät eller investeringar i humankapital bidrar på ett mer effektivt sätt än andra program).
- I vilken omfattning finansieringen tas upp av samhället, vilket beror på administrativ och institutionell kapacitet.
- Projektens kvalitet, vilket innebär att man måste ha effektiva urvals- och implementeringsprocedurer.

Sex viktiga aspekter av sammanhållningspolitiken studeras nedan. Först undersöks strukturpolitikens bidrag till att stärka eftersatta regioners konkurrenskraft och hjälpa dem att skapa en närmre ekonomisk och social integration, samt dess bidrag till tillväxt. Som andra punkt granskas strukturpolitikens effekter utanför mål 1-regioner och som tredje punkt Europeiska socialfonden (ESF) och dess roll att främja sysselsättning, utbildning och fortbildning. För det fjärde undersöks strukturpolitikens roll då det gäller att uppmuntra samarbeten och nätverk, inte minst på lokal nivå. Som femte punkt studeras de metoder som används för att implementera strukturfonderna och hur dessa bidrar till att modernisera regeringspolitikens förvaltning och slutligen vad som åstadkommit i de nya medlemsländerna i form av stöd inför anslutningen och de första lärdomar som kan dras av programperioden 2004-2006 (karta 4.1).

4.1 Strukturfonderna (alla målprogram) per land, 2000-2006



Källa: GD Regionalpolitik



#### 4.1 Strukturfonderna, 2004-2006: områden som kan bli beviljade stöd under mål 1 och 2

##### Mål 1

- Mål 1
- Avveckling (till den 31/12/2005)
- Avveckling (till den 31/12/2006)
- Specialprogram

##### Mål 2

- Mål 2
- Mål 2 (delvis)
- Avveckling (till den 31/12/2005)
- Avveckling (delvis) (till den 31/12/2005)

Källa: DG REGIO

0 100 500 km

© EuroGeographics Organisation för de administrativa gränserna

## Strukturåtgärder i mål 1-regioner: tillväxt, konvergens och integration

### Transfereringarnas omfattning och fördelning

Strukturfondernas totala andel är liten i förhållande till EU:s BNP (under 0,5 procent), men resurserna går främst till att stödja de fattigaste regionerna med lägst BNP per capita. Under perioden 2000-2006 går därmed nära tre fjärdedelar av fonderna till regioner där en fjärdedel av EU:s befolkning bor.

Under perioden 2000-2006 uppgår transfereringar till mål 1-regioner inom EU15 till 127,5 miljarder EUR (eller 18,2 miljarder EUR om året). Dessa utgör 0,9 procent av Spaniens BNP, 2,1 procent av Portugals BNP och 2,4 procent av Greklands BNP. De genomsnittliga stöden per capita till eftersatta regioner är desamma under denna period som under den förra programperiodens sista år, 1999 (diagram 4.1 och tabell A4.1).

Dessa transfereringar gör det möjligt för de fattigaste medlemsländerna att uppnå högre investeringsnivåer i fysiskt kapital och humankapital i eftersatta regioner än vad som hade varit möjligt annars, vilket hjälper dem att förbättra konkurrenskraften på lång sikt. Mellan 2000 och 2006 beräknas transferering-

arna uppgå till omkring 9 procent av de totala investeringarna i Portugal, 8 procent i Grekland, 7 procent i italienska Mezzogiorno, 4 procent i de nya tyska delstaterna och 3 procent i Spanien.

### Kompletteringsprincipen: att beräkna totala offentliga utgifter

I slutet av 1990-talet bemödade sig medlemsländerna om att stärka de offentliga finanserna inför EMU, samtidigt som de respekterade kompletteringsprincipen, enligt vilken de totala offentliga, eller motsvarande, utgifterna som går till strukturpolitik i berörda regioner måste ligga på samma nivå som genomsnittet under föregående programperiod, exklusive strukturfondernas bidrag (diagram 4.2).

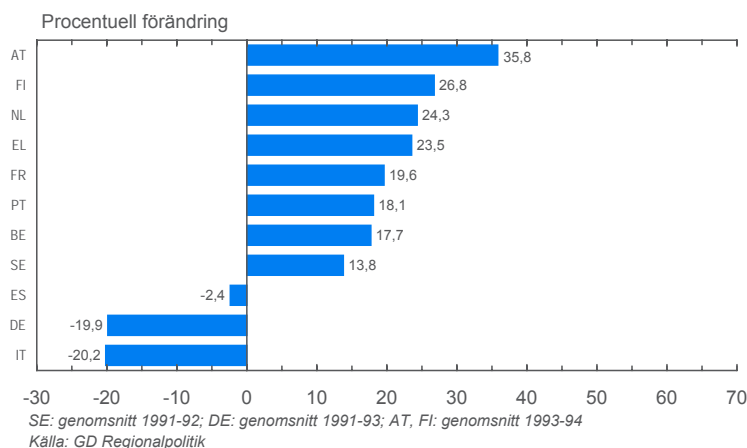
I de länder som var fullständigt eller nästan fullständigt berättigade mål 1-stöd förekom en markant ökning av offentliga investeringar – 66 procent på Irland, 24 procent i Grekland och 18 procent i Portugal. I andra mål 1 eller mål 6-regioner låg ökningen på allt ifrån 36 procent i Österrike till 14 procent i Sverige<sup>1</sup>.

I Tyskland, Spanien och Italien var utgiftsnivån mellan 1994 och 1999 lägre än under den föregående perioden. I Tyskland och Spanien, där de offentliga utgifterna minskade med 20 respektive 2 procent mellan de två perioderna, frångick man ändå inte kompletteringsprincipen eftersom utgiftsnivån varit ovanligt hög under den föregående perioden.

### Ökad finansiering till utveckling med hävstångseffekten

Kravet att gemenskapsanslag skall samfinansieras med nationella medel, vilket enligt undersökningar till stor del respekteras, ökar de finanser som finns tillgängliga för investeringar.

#### 4.2 Komplettering - Förändring av årliga nationella utgifter som går till strukturfondprogram, 1989-93 till 1994-99



## Hävstångseffekter på offentligt och privat samarbete

Offentliga och privata samarbeten, PPP (public-private partnerships), kan vara ett sätt att finansiera investeringar då det finns möjlighet att anlita den privata sektorn för att tillhandahålla verkningsfulla och kostnadseffektiva tjänster. Även om PPP är väl utvecklat i ett antal länder, i synnerhet i Storbritannien och Frankrike, är erfarenheterna inom detta område begränsade, delvis på grund av de restriktioner som gäller under nuvarande regelverk. Om ett projekt verkar kunna komma att ge en acceptabel avkastning finns det däremot ingen anledning för staten att delta i över huvud taget. I vissa fall kan statliga stöd till PPP komma att minska kapitalkostnaderna för den privata sektorn, vilket kan resultera i överinvesteringar.

Då man överväger huruvida man skall ingå ett offentligt och privat samarbete för att genomföra ett projekt måste man tänka på de potentiella kostnader som uppkommer då man kontrakterar ut tillhandahållandet av varor och tjänster. När det handlar om betydande fysisk infrastruktur, där framtida efterfrågan är osäker, kan kostnaderna komma att bli höga för ett långtidskontrakt om detta inte går att ändra. Om exempelvis prognosen för framtida användning är alltför ogynnsam, kan oändamålsenliga kontrakt leda till att den privata aktören underinvesterar i framtiden.

I de nuvarande programmen, som är samfinansierade av strukturfonderna, kan PPP ta sig flera uttryck:

1. Inom området för väg- och vattentransport har PPP kommit att accepteras alltmer och ses som ett effektivt sätt att finansiera byggande. I projekt som Vasco de Gamabron i Portugal och Droghedamotorvägen på Irland är den privata sektorn vanligtvis ansvarig för planering, konstruktion, drift och finansiering, medan konstruktionskostnaderna återbetalas med tiden med hjälp av användaravgifter. Den offentliga sektorns roll är att övervaka projektet och komma fram till en lämplig överenskommelse.
2. Offentliga och privata överenskommelser kan även göras för att kontraktera ut specifika tjänster. Staten betalar då ett privat företag direkt för dessa tjänster utan att några avgifter tas ut från slutanvändarna. Detta blir allt vanligare inom FoU och teknologiutbyte mellan universitet och företag. I Octopus-projektet

i regionen Oulou, ett mål 2-område i norra Finland, inledde man exempelvis ett offentligt och privat samarbete för att stimulera innovation och nytt företagande. Inom det tvååriga projektet (2002-2004) har man etablerat ett samarbetsnätverk under ledning av staden Oulou, som är ett centrum för mobiltelefonitillämpningar med många högteknologiska företag, telekommunikationsoperatörer och utbildnings- och forskningscenter.

3. PPP kan dessutom vara lämpligt i situationer då den offentliga sektorns deltagande kan anses berättigat eftersom projektet har allmänna, samhällspolitiska målsättningar. Samarbetet kan i dessa fall vara ett sätt att trygga finansieringen, men även att öka effektiviteten, bland annat genom att skynda på genomförandet. I Storbritannien har exempelvis företagare kunnat genomföra projekt snabbare då de fått tillgång till nya inkomstkällor utan att för den skull begränsas av budgetcykeln. Som exempel kan nämnas Merseyside Special Investment Fund, ett mål 1-program som startades 1995 och som erbjuder eget kapital, finansiering och mindre lån till små och medelstora företag i regionen.

PPP verkar vara ett särskilt intressant alternativ för anslutningsländerna som har begränsade budgetar, för ökad marknadsstabilitet och privatisering och som har behov av samfinansiering och effektiva offentliga tjänster. Både EIB och EBRD har tidigare deltagit i sådana samarbeten för att erbjuda lån till den privata sektorn. PPP fungerar emellertid endast om den offentliga sektorn i det berörda landet är beredd att verkligen inleda ett samarbete med den privata sektorn. En tydlig plan måste utarbetas för hur dessa samarbeten skall fungera inom olika politiska områden eftersom specifika överenskommelser kommer att variera från gång till gång, exempelvis beroende på i vilken omfattning kostnader kan ersättas av användaravgifter och hur viktiga de sociala målen är. Varje form av offentlig och privat samarbetsplan som används inom ramen för strukturfonderna bör, för projekt av en viss storleksordning, alltid bedömas om det är möjligt att använda någon form av PPP. EIB och EIF skulle kunna bidra i detta hänseende.

Även om detta antagligen inte har samma kompletteringsseffekt som gemenskapsfonderna, eftersom pengarna troligen skulle ha använts inom detta område ändå, så styr strukturfonderna ändå över investeringar till de områden där utgifterna ger störst mervärde. För varje euro från strukturfonderna som gick till mål 1-regioner under perioden 1994-1999 var hävstångseffekten på nationella offentliga utgifter i genomsnitt 0,6 euro och gick från 2,5 euro i Nederländerna till 0,4 euro i Tyskland.

Dessutom frammanade strukturfondernas åtgärder i vissa fall betydande investeringar från den privata sektorn, även om de initiala förväntningarna om investeringarnas omfattning inte alltid infriades i mål 1-regionerna. Under perioden 1994-1999 var hävstångseffekten störst i Österrike, Tyskland, Nederländerna och Belgien, där varje euro från strukturfonderna motsvarades av mellan 3,8 och 1,2 euro i utgifter från den privata sektorn. I sammanhållningsländerna, liksom i Frankrike och Storbritannien, var hävstångseffekten mindre markant (tabell A4.2).

Dessa skillnader visar även på vilken sorts åtgärder som vidtogs. I sammanhållningsländerna var åtgärderna mer inriktade på infrastruktur och mänskliga resurser, vilket inte lockar lika mycket privata satsningar som de åtgärder som stödjer affärsutveckling. I genomsnitt uppgick de privata investeringarna till 18 procent av de totala utgifterna i mål 1-regioner, vilket kan jämföras med omkring 40 procent i mål 2-områden. Detta visar att det sätts en större fokus på affärsutveckling i de sistnämnda områdena (stöd som bland annat går till företagstjänster och investeringsanslag till små- och medelstora företag).

De utgifter som planerats inför perioden 2000 till 2006 ger en indikation om att hävstångseffekten på de offentliga investeringarna liknar den under föregående period vad gäller de olika ländernas relativa nivåer, även

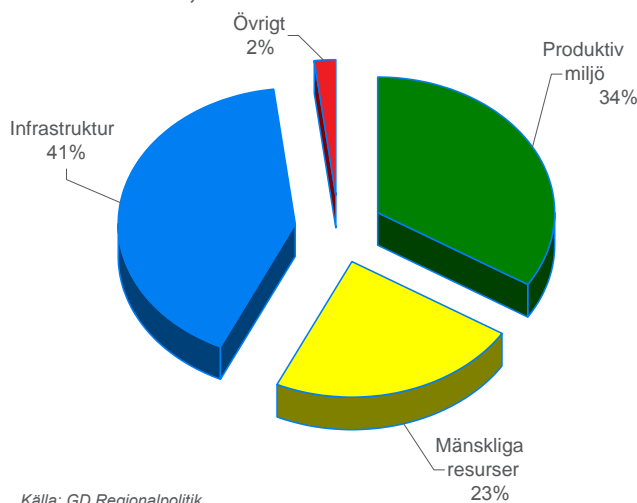
om den tycks ha lägre effekt på privata investeringar.

### Strukturfonderna och EIB-lån kompletterar varandra

Europeiska investeringsbanken (EIB) har mer än fördubblat sin utlåning till regional utveckling under de senaste femton åren<sup>2</sup>. Mellan 2000 och 2002 uppgick lånen inom detta område till i genomsnitt omkring 20 miljarder EUR om året och lån i anslutningsländerna till omkring 3 miljarder om året. Tillsammans stod de två områdena för omkring två tredjedelar av bankens totala lån. Över 50 procent av lånen till stödregioner i EU gick under denna period till mål 1-regioner, inklusive de som erhöll övergångsstöd (tabell A4.3).

Omkring 35 procent av de individuella lånen gick till transport, som är det huvudsakliga området som erhåller stöd i mål 1-regioner, medan omkring 16 procent gick till privata företag inom näringsliv, tjänster och jordbruk och återstoden fördelades mellan energi, telekommunikationer, miljö, hälsovård och utbildning. Trots att en relativt liten andel gick till investeringar i humankapital i form av lån till hälsovård och utbildning, ökade summan markant mellan 2000 och 2002 och bidrog därmed till att minska skillnader i tillhandahållandet av utbildning och fortbildning i stödområden.

4.3 Uppdelning av strukturfondernas stöd i mål 1-regioner: alla medlemsländer, 2000-2006



I anslutningsländerna är det transport-, miljö- och energisektorn som erhåller mest lån. Tillsammans stod de för 90 procent av de individuella lånen mellan 2000 och 2002, samtidigt som stöd till utbildning och fortbildning var det som ökade mest (en tredubbling mellan 2001 och 2002). Dessutom gick omkring 14 procent av lånen till att stödja små och medelstora företag och lokala infrastrukturprojekt via finansiärer.

Under senare år har en rad innovativa åtgärder haft som mål att göra EIB:s utlåning mer effektiv för att stödja sammanhållningen genom att banken exem-

pelvis direkt har gått in och samfinansierat individuella projekt. EIB har även deltagit i Lissabonstrategin genom att erbjuda lån till utbildning, hälsovård och högteknologisektorn, i synnerhet i anslutningsländerna. Banken har därmed bidragit till att minska regionala skillnader i yrkeskompetens och innovativ kapacitet, samt gjort regionerna till mer attraktiva investeringsobjekt.

### Att investera i prioriterade områden och bidra till att uppnå EU:s mål

Så som anges i del 1 i denna rapport har skillnader i många av de viktiga strukturella faktorer som påverkar konkurrenskraft på lång sikt minskat under de senaste 10 till 15 åren. Skillnader i investeringar i infrastruktur, som strukturfonderna har fokuserat på, har minskat markant, medan utbildningsnivåerna

#### Förbättrad tillgänglighet i Spanien

I Spanien tillmättes infrastruktur särskild betydelse i sammanhållningspolitiken under perioden 1994-1999, då dess brister sågs som ett hinder för regional utveckling. Detta gällde i synnerhet transportväsendet, som fick omkring 40 procent av strukturstöden, vilket resulterade i avsevärda förbättringar av transportmedlen. Strukturfonderna (inkluderat sammanhållningsfonden) samfinansierade omkring 2400 km motorvägssträcka och 3400 km vägsträcka i mål 1-regioner under denna period. Under den nuvarande perioden, 2000-2006, kommer motorvägarna att förlängas med omkring 2500 km och andra vägar med omkring 700 km. Detta kommer att förbättra tillgängligheten avsevärt och minska genomsnittlig restid med omkring 20 procent och olyckor med omkring 40 procent till år 2006.

Investeringar i järnvägsnätet var huvudsakligen avsedda att förbättra redan existerande järnvägslinjer snarare än att förlänga dem. Mellan 1989 och 1999 elektrifierade man spår och byggde dubbelspår på över en tredjedel av järnvägsnätet. Som ett resultat av dessa förbättringar har antalet passagerare ökat kontinuerligt sedan 1989. Under den nuvarande programperioden kommer höghastighetslinjerna att byggas ut ytterligare, från 623 km till 1140 km fram till år 2006, medan omkring 6 miljarder från sammanhållningsfonderna kommer att användas till att modernisera järnvägslinjen mellan Madrid, Barcelona och den franska gränsen.

#### Leipzig: företag och forskning under samma tak

I maj 2003 öppnade staden Leipzig ett unikt bioteknikcenter, "Biocity", där Leipzigs universitet och företag kan förfoga över 20 000 m<sup>2</sup> med moderna resurser. ERUF bidrog med 17 miljoner av den totala investeringskostnaden på 50 miljoner EUR.

Sex professorer inom bioteknik från Leipzigs universitet flyttade till det nya centret. Biocity har kommit att bli en omedelbar succé och 60 procent av centrets utrymme har tagits i bruk sedan det öppnades i december 2003. Centret tillhandahåller konsulttjänster och rådgivning till nya företag, däribland företag inom patent- och finanssektorn. Fyra av Leipzigs väletablerade bioteknikföretag har baserat sig i centret för att vara nära den forskning som bedrivs och potentiella samarbetspartners.

Leipzigprojektet utgör en del av Sachsens politik att stödja samarbetsgrupper inom bioteknik och som ett nästa steg skall ett nytt "bioinnovationscenter" öppna våren 2004 i Dresden. Planerna på längre sikt är att skapa ett område för bioteknikutveckling mellan städerna Dresden, Leipzig, Halle och Jena.

har ökat i hela EU och mest i eftersatta regioner, vilket i sin tur har ökat humankapitalet. Förbättringar har även skett inom miljön (diagram 4.3 och tabell A4.4).

### Att förbättra tillgängligheten

Strukturfonderna har bidragit med stöd till utvecklingen av det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) i mål 1-regioner och sammanhållningsländerna. Under den nuvarande perioden, 2000 till 2006, kommer årligen omkring 1,3 miljarder EUR från sammanhållningsfonden och från 850 miljoner till 1,4 miljarder EUR från ERUF att användas inom detta område. Detta är en del av fondernas totala finanser för transport, som uppgår till omkring 4,1 miljarder om året och varav ungefär en tredjedel är avsatt till väg- och motorvägsbyggen (tabell A4.5).

Det har blivit lättare att nå regioner tack vare att man har byggt eller moderniserat minst 4100 kilometer motorvägssträcka och 32000 kilometer övrig vägsträcka. Strukturfonderna bidrog exempelvis till

att bygga över 500 kilometer motorvägssträcka i Grekland under 1990-talet, medan 400 kilometer järnvägssträcka för höghastighetståg, mellan Sevilla och Madrid, redan är i bruk och omkring 1100 kilometer byggs för närvarande. Detta minskar restiden avsevärt och gör de perifera regionerna i fråga mer tillgängliga.

Strukturfondernas stöd till TEN-T görs enligt en långsiktig planering som utgår från en strategi som genomgående tar hänsyn både till transport och den regionala utvecklingen i stort. Detta gör att stödet kan samordnas med andra åtgärder och med stöd till sekundära nätverk. Det gör det även möjligt att fokusera på förbindelserna mellan olika transportsystem och alternativ till vägar, vilket gynnar en hållbar utveckling.

Mervärdet i gemenskapen kunde potentiellt sett varit högre om prioriteringarna samordnats bättre och mer stöd getts till program såsom INTERREG. INTERREG-programmet utgår från principen om planering av gränsområden för att undvika att det blir luckor i de transeuropeiska näten vid landsgränser. Vägtunneln Somport som går genom Pyrenéerna och som öppnades i början av 2003 är ett exempel på brist på gränsplanering då den nya motorvägen, som finansierats av sammanhållningsfonden på den spanska sidan av gränsen, därefter övergår i en gammal riksväg på den franska sidan.

### Att förstärka det europeiska området för forskningsverksamhet

Under det senaste årtiondet har strukturpolitiken i stor utsträckning bidragit till att öka forskningskapaciteten, i synnerhet i mål 1-regioner. Under perioden 2000-2006 allokerades omkring 1,2 miljarder EUR till FoU och innovationsprogram.

Strukturfonderna har gett mervärde då de har utvecklat ny forskningskapacitet i eftersatta regioner och därmed ökat möjligheterna till en hållbar tillväxt. I vissa fall tycks det emellertid ha skett överinvesteringar i forskningscenter i förhållande till både behov och potentiella möjligheter, vilket har lett till att de inte utnyttjats maximalt. Samtidigt finns det tydliga

### Internetuppkoppling i grekiska skolor

Det EU-finansierade nätverket för grekiska skolor (Greek schools network, GSN) har som målsättning att använda den senaste informations- och kommunikationsteknologin och tillämpningar av e-lärande för att skapa ett nytt utbildningsnätverk. Nätverket, som har finansierats med 35 miljoner EUR (75 procent av detta kommer från strukturfonderna) innefattar grundskolor, högstadieskolor och gymnasium, liksom utbildningsministeriets administrativa enheter och har totalt sett 8000 uppkopplingar.

Projektet sker i fyra olika steg. Först erhåller skolorna datorer och nätverkshårdvara ("skollaboratorier"). Därefter kopplas dessa laboratorier till kommunikationsnätverket. Som tredje steg tillhandahåller GSN telematiska tjänster för utbildning, samarbete och kommunikation till användarna. För det fjärde har GSN-användarna tillgång till utbildningsmaterial, som tillhandahålls via en portal som skapats särskilt för projektet.

exempel på att stöden har varit en framgång, i synnerhet på Irland och i de nordiska länderna.

Då man är medveten om att investeringar i infrastruktur och utrustning i sig inte är tillräckliga för att utveckla den kunskapsbaserade ekonomin, har strukturpolitiken även utarbetat regionala strategier för FoU och innovation inriktade på att möta lokala behov och skapa möjligheter till utveckling.

### En utveckling av informationssamhället med hjälp av strukturfonderna

Totalt sett går omkring 700 miljoner EUR om året från strukturfonderna, något under 4 procent av de totala fonderna, till att utveckla informationssamhället i mål 1-regioner. Detta visar att området prioriteras av nationella och regionala myndigheter och

bidrar till att uppnå Lissabonmålen och förverkliga eEurope-initiativet.

Utgifternas storleksordning från fonderna inom detta område avgörs av faktorer såsom i vilket stadium informations- och kommunikationsmarknaden befinner sig, befolkningstäthet, om det finns yrkeskunliga människor som kan använda teknologin och förmåga att planera en sådan utveckling. De 20 regioner där utgifterna till informations- och kommunikationsteknologi varit som störst per capita är sex grekiska regioner, två spanska regioner, sju öar och ett stort antal mål 1-regioner, som ser informations- och kommunikationsteknologin som strategiskt viktig för deras utveckling.

Vad gäller politikens utformning så överensstämmer de regionala prioriteringarna i stort sett med de prioriteringar som definierats inom ramen för handlingsplanen eEurope 2002. I mål 1-regioner tillmätts emellertid ofta kunskapsutveckling inom informations- och kommunikationsteknologi och offentliga tjänster på nätet större uppmärksamhet.

### Investeringar i humankapital för att gynna sysselsättning och yrkeskunnande

Europeiska socialfonden (ESF) ger omkring 9 miljarder EUR om året i anslag till utveckling av humankapital och för att främja sysselsättning under den nuvarande programperioden 2000-2006. Av detta går något över hälften (4,5 miljarder EUR om året) till mål 1-regioner, med 28 procent till Spanien, 19 procent till de nya tyska delstaterna och respektive 12-13 procent till Grekland, Portugal och Italien. De åtgärder som finansieras utgörs övervägande av aktiva arbetsmarknadsprogram som är inriktade på att öka anställningsmöjligheterna för missgynnade grupper, unga människor som är nya på arbetsmarknaden och långtidsarbetslösa. Åtgärderna är även inriktade på att tillhandahålla utbildning och fortbildning till både arbetslösa och verksamma, i synnerhet de som riskerar att förlora sina arbeten på små och medelstora företag. Åtgärderna inkluderar även stöd för att förbättra nationella utbildnings- och fortbildningssystem och offentliga arbetstjänster.

#### Vindkraftverk längs Portugals kust

Det var en grupp danska affärsmän som fick idén att bygga en gruppstation med vindkraftverk i Portugal efter att en av dem hade besökt Melides. Kustområdet, som ligger öppet för västvindar, tycktes vara en lämplig plats för ett sådant projekt. Man valde ut en plats på sju hektar på Monte Chaos, en omkring 100 meter hög kulle belägen tre kilometer från havet i Sines. Arbetet inleddes i april 1991 och sex månader senare var de första vindturbinerna klara.

I dag utgörs gruppstationen av tolv danstillverkade Wind World W-2800-turbiner, som kommer att kunna fungera i minst tjugo år. Varje turbin är 31 meter hög och har en rotationsdiameter på 28 meter. Turbinerna står i tre grupper om fyra och är sammankopplade med ett fiberoptiksystem som gör det möjligt att övervaka turbinerna på distans.

Vindkraftverket genererar en spänning på 380 volt som samlas i tre transformatorstationer där spänningen omvandlas till 15 000 volt och ansluts till det nationella nätet. Varje generator kan maximalt generera 150 kWh, vilket uppnås då vinden blåser 11 m/s. Den årliga uteffekten är omkring 2,5 miljoner kWh, vilket motsvarar den energi som konsumeras av staden Sines hushåll.

## Ekonometriska bevis på regional konvergens

Ekonometrisk analys bekräftar att BNP per capita har konvergerat i unionen. Om man indelar real BNP-tillväxt per capita inom 197 (NUTS 2) regioner mellan 1980 och 2001 i tre perioder (1980-88, 1988-94 och 1994-2001) framträder en tydlig tendens till att det råder ett omvänt förhållande mellan tillväxt och initial BNP per capita. Denna tendens, som går under den tekniska benämningen betakonvergens, är påtaglig för varje period, vilket innebär att regioner med lägst BNP per capita under basåret i genomsnitt hade den högsta BNP-tillväxten per capita. Med denna definition på konvergens (betakoefficientens värde) ökade dessutom konvergenstakten under varje period då strukturfondernas stöd först introducerades (1988) och därefter ökade (1994).

Inom mål 1-regioner hade dessutom de regioner med de lägsta initiala BNP-nivåerna per capita tendens att ha den snabbaste tillväxten, i synnerhet mellan 1988 och 1994 och 1994 och 2001 (även nu enligt betakoeff-

ficienten). Betakonvergens inträffade därmed både inom mål 1-gruppen och dessa regioner och resten av unionen. (Betakonvergens inom mål 1-regionerna var särskilt stor mellan 1988 och 1994, vilket delvis speglade den höga tillväxten i de nya tyska delstaterna).

Analyser av denna period tyder även på att regionala skillnader i BNP per capita minskade mellan 1980 och 2001 (mätt enligt variationen av logaritmen av BNP per capita i regioner), vilket innebär att det som tekniskt går under benämningen sigma-konvergens även inträffade under denna period. Denna form av konvergens var emellertid ganska svag mellan 1994 och 2001. (Det bör framhållas att betakonvergens inte nödvändigtvis medför sigmakonvergens eftersom det är möjligt för de regioner som har lägst BNP per capita att ha högre tillväxt än genomsnittet utan att de regionala skillnaderna minskar för den skull.)

### Regional konvergens

|                    | Antal regioner | BNP per capita<br>(% tillväxttakt) | Betakonvergens<br>takt per år (%) | R <sup>2</sup> |
|--------------------|----------------|------------------------------------|-----------------------------------|----------------|
| <b>1980-88</b>     |                |                                    |                                   |                |
| Alla EU15-regioner | 197            | 2,0                                | 0,5                               | 0,94           |
| Mål 1-regioner     | 55             | 1,9                                | 0,4                               | 0,87           |
| Andra regioner     | 142            | 2,0                                | 2,1                               | 0,92           |
| <b>1988-94</b>     |                |                                    |                                   |                |
| Alla EU15-regioner | 197            | 1,3                                | 0,7                               | 0,97           |
| Mål 1-regioner     | 55             | 1,4                                | 3,1                               | 0,94           |
| Andra regioner     | 142            | 1,2                                | 0,8                               | 0,95           |
| <b>1994-2001</b>   |                |                                    |                                   |                |
| Alla EU15-regioner | 197            | 2,3                                | 0,9                               | 0,97           |
| Mål 1-regioner     | 55             | 2,6                                | 1,6                               | 0,92           |
| Andra regioner     | 142            | 2,1                                | 0,0                               | 0,96           |

Källa: GD Regionalpolitik

Under perioden 1994-1999, då den totala summan som gick till mål 1-regioner uppgick till omkring 3,1 miljarder EUR om året, bidrog ESF med betydande anslag till arbetsmarknadsåtgärder och finansierade till exempel omkring 40-50 procent av alla dessa i Spanien och Portugal 1998. ESF bidrog även med anslag då de offentliga arbetsförmedlingstjänsterna i Grekland, Portugal och på Irland omstrukturerades och utvidgades. I Portugal bidrog man dessutom med att öka andelen studenter inom högre utbildning från 26 procent till 34 procent av det totala antalet under programperioden. I Spanien lyckades man få ett stort antal företag att erbjuda kontinuerlig fortbildning för första gången.

I undersökningar som gjorts för att utvärdera den nuvarande programperioden har man beräknat att strukturåtgärderna i mål 1-regioner sannolikt kommer att leda till omkring 700 000 nya arbetstillfällen och förbättra sysselsättningen i Portugal med 4 procent (187 000 arbeten) och i Grekland med 2,5 procent (100 000 arbeten). Åtgärderna beräknas även ha en betydande effekt på sysselsättningen i de nya tyska delstaterna, södra Italien och Spanien (en ökning på respektive cirka 1-2 procent i de tre områdena).

### Att bidra till en hållbar utveckling

För att en långsiktig regional utveckling skall vara möjlig krävs även en hållbar miljömässig utveckling. De nuvarande strukturfondprogrammen antogs innan EU:s strategi för en hållbar utveckling lanserades. Strukturåtgärderna tar emellertid miljön med i beräkningen på ett horisontellt plan och tar hänsyn till miljöfaktorer då man strävar efter att uppnå målen för ekonomisk och social sammanhållning. Enligt en nyligen utförd bedömning skulle åtgärderna i många fall kunna göras ännu mer effektiva om dessa tre mål samverkade i större utsträckning och om de integrerades bättre i nationell och regional politik.

Strukturåtgärderna har som målsättning att förbättra miljön och skydda den mot ytterligare miljöförstoring. En stor del av strukturfonderna har därför gått till att finansiera investeringar i miljöinfrastruktur,

bland annat inom hantering av avfall och avloppsvatten och huvudsakligen i de södra delarna av EU.

### Tillväxt och faktisk konvergens mellan regioner...

Så som framhölls i del 1 har ökningen av BNP per capita varit markant sedan 1989 i mål 1-regionerna sammantagna i förhållande till EU15:s genomsnitt, medan både sysselsättning och produktivitet har ökat i jämförelse med ökningarna i övriga EU. Denna gynnsamma utveckling bekräftar ytterligare av nyligen genomförda undersökningar där man analyserat regional konvergens<sup>3</sup> (se rutan om ekonometrisk bevis).

Den huvudsakliga slutsats som kan dras av ekonometrisk analys är att mål 1-regionerna är på god väg att komma i kapp vad gäller BNP per capita, samt att skillnaderna minskar mellan regioner. Dessutom har skillnaderna i produktion mellan mål 1-regioner och resten av EU15 minskat betydligt under de senaste tjugo åren, i synnerhet i de mest missgynnade regionerna i sammanhållningsländerna. Detta tyder på att regionernas ökning av BNP är hållbar och står på solida grunder, vilket ser lovande ut för konvergensen under kommande år. Skillnaderna i produktivitet minskade som mest under tillväxtåren i slutet av 1980-talet, vilket till viss del berodde på att nya länder anslutit sig till unionen och kunnat dra fördel av att handelsbarriärerna tagits bort.

Analysen visar även på att det finns ett visst samband mellan strukturstödens storleksordning och den reala ökningen av BNP. De regioner som erhöll mest stöd per capita hade därför oftare större tillväxt och vice versa. Många av dessa regioner låg i Grekland och Portugal. Samtidigt ökade BNP mindre än vad som kunde förväntas i förhållande till omfattningen på strukturstöden i ett antal regioner i Grekland och Portugal. Detta var även fallet i de flesta mål 1-regioner i Tyskland och Italien, där tillväxten, som konstaterades i del 1, tycks ha hämmats av den låga tillväxten i resten av landet. Däremot var tillväxten högre i förhållande till anslagen än vad som hade kunnat förväntas i de flesta spanska regi-



ett resultat av den ekonomiska aktiviteten i ett fåtal områden, i synnerhet i stora städer och stadsregioner. Följaktligen brukar den första tiden då en ekonomi kommer i kapp karakteriseras av en motsättning mellan nationell och regional konvergens.

Denna motsättning har betydelse, inte bara för sammanhållningsländerna, utan även för den utvecklingsstrategi som anslutningsländerna i Centraleuropa skall följa. Med undantag av Bulgarien är skillnaderna i BNP per capita större i alla större anslutningsländer än i sammanhållningsländerna. Dessutom har skillnaderna ökat markant sedan mitten av 1990-talet, vilket huvudsakligen beror på den höga tillväxttakten i storstäderna, som är de viktigaste tillväxtcentrumen. I sammanhållningsländerna, som har erhållit mest stöd från strukturfonderna, har däremot inte de regionala skillnaderna förändrats mycket trots att den nationella tillväxten varit högre än genomsnittet i EU, vilket framhölls i del 1. Det enda undantaget är Irland, där den ekonomiska aktiviteten har koncentrerats ännu mer till Dublin.

Om den nationella konvergensen skulle ske på den regionala konvergensen bekostnad innebär det att anslutningsländerna på kort sikt står inför valet att uppnå högre nationell ökning av BNP per capita eller minska regionala skillnader. I vissa fall tycks strukturstöden ha gynnat nationell konvergens (Irland), medan de i andra fall tycks ha motverkat en ojämn fördelning av den ekonomiska aktiviteten (Spanien). Erfarenhet tyder emellertid på att det till viss del är städernas och den ekonomiska aktivitetens fördelning i landet som avgör huruvida det finns en sådan motsättning mellan regional och nationell konvergens.

### **Strukturfonderna – ett medel att uppnå ekonomisk integration**

Att ekonomierna i Europa samverkar allt mer speglas i ökad handel och ökade investeringsflöden mellan länderna. EU-politiken har främjat denna utveckling, i synnerhet då det gäller att fullborda den inre marknaden, införa gemensam valuta och planera inför utvidgningen. Med hjälp av sammanhållnings-

politiken, som stimulerat handeln och påverkat var den ekonomiska aktiviteten förläggs på lokal nivå, har denna närmre integration lett till att skillnaderna minskat mellan ekonomierna.

Sammanhållningsländernas handel med resten av EU har mer än fördubblats under de senaste tio åren. En del av denna ökning visar att andra länder har kunnat dra nytta av strukturstöden som gått till mindre gynnade regioner. Input-output-tabeller visar att då BNP och investeringar ökar, går omkring en fjärdedel av dessa utgifter tillbaka till övriga EU i form av ökad export, i synnerhet av maskiner och utrustning. Denna "läcka" är särskilt stor i Grekland (42 procent av strukturstöden) och Portugal (35 procent) (tabell A4.8).

En stor andel av strukturfonderna går till infrastruktur inom transport. Detta påverkar var industrierna och företagen väljer att förlägga sin verksamhet och gör regionerna i fråga mer attraktiva, vilket gynnar ekonomisk aktivitet då intäkter och reala inkomster ökar. Simuleringar som gjorts tyder på att en rad transportprojekt som finansieras av sammanhållningsfonden kan leda till betydande inkomstökningar (motorvägsprojekten Egnathia och Pathe beräknas till exempel tillsammans ha ökat inkomsten med omkring 9 procent i östra Makedonien). Effekterna på BNP blir ännu större om man tar strukturåtgärdernas mer globala inverkan med i beräkningen, såsom de minskade produktionskostnaderna i berörda områden till följd av kortare transporttid och förbättrad produktion i samband med att ekonomins utbudssida stärks (BNP beräknas därmed komma att bli omkring 3 procent högre i Andalusien och omkring 2 procent högre i Mezzogiorno år 2006 tack vare de EU-finansierade programmen).

Enligt en nyligen utförd undersökning kan strukturfonderna även påverka var man väljer att basera FoU-intensiv verksamhet då fonderna uppmuntrar företagen att förlägga sin verksamhet i stödregioner för att därmed få en bättre spridning på tillväxtmöjligheterna i EU.

### Att vitalisera Wolverhampton i Storbritannien

I Wolverhampton har man under några år gjort satsningar för att skapa nya arbetstillfällen efter de som gått förlorade i stålindustrin och andra industrier. EU har haft en mycket viktig roll att spela för att underlätta dessa förändringar. I början av 1990-talet hade EU som mål att använda mer strategiska åtgärder för att skapa arbetstillfällen, snarare än att bara finansiera individuella infrastrukturprojekt, som man gjorde under 1980-talet. Efter att stadens innevånare och företag rådfrågats och en omfattande undersökning genomförts, utformade man ett detaljerat program för att vitalisera staden. EU-fonderna var främst riktade till två områden i staden:

- Kulturkvarteret: Chubb-byggnaden där lås och kassaskåp tillverkades en gång i tiden, hyser nu ett antal små och medelstora företag inom multimedia och utgör kvarterets centrum. Planer på att renovera konstmuseet, Grand Theatre och universitetets Arena Theatre, samt initiativ för fortbildning och företagsstöd har skapat ekonomiska möjligheter inom kultur- och medieverksamhet.
- All Saints-området: Projektet URBAN Village utgår från en samhällsförankrad metod för att förbättra levnadsförhållandena i ett av de mest eftersatta områdena i regionen. Man har drivit igång gemensamt företagande bland de mest missgynnade grupperna och skapat kultur- och medieverksamhet.

Mellan 1993 och 1998 skapade vitaliseringsprogrammet 1500 arbetstillfällen och ledde till att 75 små och medelstora företag startades, varav 32 ägnade sig åt kulturell verksamhet.

### Åtgärder i mål 2-regioner: omstruktureringar och skapande av arbetstillfällen

Strukturfonderna erbjuder inte bara stöd till mål 1-regioner, utan stödjer även ekonomisk utveckling i andra delar av EU, som har strukturella problem snarare än en långsam utveckling. Nedan granskas,

utifrån nyligen genomförda undersökningar, de viktigaste effekter som dessa stöd haft under perioden 1994 till 1999.

Under perioden 1994-1999 erhöll totalt sett 82 regioner med 62 miljoner innevånare (17 procent av EU15:s befolkning) mål 2-stöd, vilket var en nedgång i förhållande till de 73 miljoner som bodde i stödområdena under den föregående programperioden. Stödet, som var inriktat på att hjälpa de områden som påverkats av industrins tillbakagång, ökade däremot från 1,2 miljarder EUR om året till 2,8 miljarder EUR om året, vilket motsvarade 11,5 procent av de totala strukturfonderna. Stödet per person i dessa områden ökade därmed från 16 EUR om året till 44 EUR om året. För perioden 2000-2006 har denna summa fastställts till 3,2 miljarder EUR om året (med 1999 års priser), vilket innebär att stödet per person i genomsnitt minskar något (41 EUR). Dessa stöd har som målsättning att hantera tillbakagången i såväl industri som landsbygd (vilket gjordes av mål 5b under perioden 1994-1999).

Mellan 1994 och 1999 var stöden koncentrerade till ett stort antal mindre områden i de 12 medlemsländerna. Storbritannien erhöll nära en tredjedel av de totala stöden och Frankrike nära en fjärdedel. De två länderna stod för nästan 60 procent av den totala befolkningen som bodde i mål 2-regioner. Spanien och Tyskland fick tillsammans ytterligare en fjärdedel av de totala stöden och åtta andra länder erhöll de återstående 20 procenten. Stöden från EU:s strukturfond utgjorde nästan en tredjedel av de anslag som beviljades mål 2-program. Den offentliga sektorn stod för en lika stor andel och den privata sektorn för resten.

Av de projekt som fick stöd, uppgick utgifterna till infrastruktur till omkring 27 procent av de totala stöden under perioden 1994-1999 (vilket var en nedgång från 36 procent under den föregående perioden). Dessa anslag användes i synnerhet till att bygga om gamla industrier och bygga nya lokaler. Ytterligare 25 procent gick till företagsstöd, vilket var mer än dubbelt så mycket som under den föregående perioden. Dessa anslag användes i synnerhet

### NOVI, Danmark

När norra Danmark beviljades strukturstöd för mål 2-områden, var arbetslösheten hög efter att fiske och andra traditionella industrier gått tillbaka. I stället för att ge EU-anslag till dessa områden beslutade man sig dock för att koncentrera sig på att utveckla kunskapsbaserade verksamheter.

NOVI är en unik kombination av vetenskapspark, innovationscenter och tillhandahållare av riskkapital. NOVI, som skapades 1989, har fungerat som en katalysator i utvecklingen av kunskapsbaserade företag i norra Danmark och fört ett nära samarbete med universitetet i Aalborg. NOVI har även spelat en viktig roll som teknologi- och innovationscenter då det gäller företagsutveckling och har bidragit väsentligt till att skapa arbetstillfällen i området.

NOVI:s vetenskapspark hyser en av de största samarbetsgrupperna för FoU-företag i Danmark. Dessutom har NOVI Innovation uppmuntrat ett aktivt samarbete mellan forskningscenter, företag och kapitalmarknader för att garantera att nya idéer kommersialiseras. NOVI har även ägnat sig åt riskkapitalinvesteringar sedan 1989 och har kommit att bli en betydande tillgång på nationell nivå med en kapitalbas på över 67 miljoner EUR. Man har även bidragit med att skapa NorCOM, en grupp industriföretag i regionen som är specialiserade inom utveckling och produktion av mobiltelefoni och navigationsutrustning och som har varit föremål för allt större utländska investeringar.

De totala utgifter som går till NOVI uppgår för närvarande till omkring 35 miljoner EUR, av vilka 21,5 miljoner EUR är finansierade av den privata sektorn och 12,5 miljoner EUR av strukturfonderna.

Strukturfonderna har i stor utsträckning bidragit till att NOVI haft en sådan framgång eftersom de har gjort det möjligt att i ett medellångt och långt perspektiv skapa och utveckla konceptet och låta det anta sådana proportioner att samarbetet mellan entreprenörer, industri och forskningscenter har blivit som mest effektivt.

till att vidta strategiska åtgärder, såsom att göra avancerade konsult- och affärstjänster mer tillgäng-

liga för små och medelstora företag, att främja innovativ finansiering, samt att stödja internationell handel, nyföretagande och enskilda företag. Något under 20 procent av stöden, som huvudsakligen finansierades av ESF, gick till fortbildning och förbättring av arbetskraftens yrkeskompetens. Därutöver gick något under 10 procent av utgifterna till att stödja FoU och informations- och kommunikationsteknologi (tabell A4.9).

Dessa utgifter har varit viktiga för att hjälpa traditionella industrier att genomgå omstruktureringar och diversifiera ekonomisk aktivitet i mål 2-områden. Noggranna utvärderingar har beräknat att strukturfondernas åtgärder har lett till att omkring 700 000 arbetstillfällen skapats i de områden som erhöll stöd mellan 1994 och 1999, eller något under 500 000 arbeten om man tar hänsyn till omflyttningar (det vill säga då de nya arbetena gör att redan existerande arbeten flyttas)<sup>6</sup>. Samtidigt erhöll omkring 300 000 små och medelstora företag stöd, vilket gjorde att de fick bättre tillgång till affärstjänster och hjälpte dem att förbättra produktionsmetoderna och hitta nya marknader.

Tack vare åtgärderna har arbetslösheten minskat mer i dessa områdena än i övriga EU under programperioden (med i genomsnitt 3,1 procent av arbetskraften mellan 1996 och 2000, vilket kan jämföras med en minskning på 2,3 procent i EU som helhet<sup>7</sup>). Minskningen var särskilt markant i områden där det fanns ett stort antal traditionella industrier som undergick omstrukturering och som ofta stod för nära 40 procent av den totala sysselsättningen. Detta visar på att uppsägningarna inom dessa industrier kompensades mer än väl av ökningen av nya arbetstillfällen, i synnerhet inom tjänstesektorn. Trots att ökningen av BNP per capita var lägre i dessa regioner än i EU som helhet under perioden (2,1 procent mellan 1995 och 2000 mot 2,4 procent i EU), var skillnaden liten, vilket tyder på att regionernas långsamma tillväxt på lång sikt förbättrades till viss del. Samtidigt tyder den något långsammare ökningen av BNP i kombination med den större ökningen av sysselsättning på att arbetsproduktiviteten ökade mindre i mål 2-regioner än i andra delar av EU.

Noggranna analyser visar på att stöd för att sprida FoU, innovation och teknologi har varit särskilt effektiva för att skapa nya arbetstillfällen samt för att bevara arbeten. Ändå har de flesta mål 2-områden alltså en mindre utvecklad innovativ kapacitet än de mer framgångsrika regionerna i EU, med några få viktiga undantag (såsom Nordrhein-Westfalen och nordvästra England) och deras forskningsbas har en tendens att inte alltid stämma överens med den regionala produktionsstrukturen. Följaktligen upptar de i de flesta fall inte någon central plats i europeisk teknologi.

Mot detta kan ställas regionernas investeringar i infrastruktur och humankapital. I de flesta mål 2-regioner håller i synnerhet transport- och telekommunikationsnäten en relativt god standard och erbjuder goda förbindelser både inom regionen och med resten av EU. Befolkningen i arbetsför ålder är dessutom jämförelsevis välutbildad och strukturfonderna har bidragit med att förbättra yrkeskompetens, vilket har skyndat på omstruktureringar och bromsat uppsägningarna. För att lösa problemen med bristande kompetens och kunskaper som snabbt blir inaktuella har man skapat fortbildningsprogram. Man har även vidtagit specifika åtgärder, bland annat i Storbritannien, för att ge missgynnade grupper tillträde till fortbildningsprogram och arbetsmarknad. Totalt sett erhöll omkring 3,6 miljoner människor fortbildning i mål 2-områden i EU mellan 1994 och 1999 tack vare gemenskapsstöden.

Stora insatser har dessutom gjorts, med stöd från strukturfonderna, för att återställa oanvända industriområden och bygga om gamla industrilokaler (industriområden på omkring 115 miljoner kvadratmeter beräknas ha gjorts om tack vare mål 2-programmen). Mer allmänt har man även gjort insatser för att förbättra miljön, i synnerhet i stadsregioner. Detta har medfört stora förändringar i många industriområden och gjort det möjligt att använda dem på ett nytt produktivt sätt, exempelvis för kulturell verksamhet eller fritidsaktiviteter.

Trots att traditionella industrier är på tillbakagång, finns det fortfarande industrier som orsakar miljöförstöringar i många områden och de områden som

övergetts befinner sig alltså i en prekär situation. Omstruktureringarna är därmed långt ifrån avslutade i många delar av EU. Utvärderingar visar att deras omfattning varit mycket olika mellan olika regioner, vilket speglar regionernas utvecklingspotential, samt hur effektivt offentliga anslag, både från gemenskapen och nationella källor, används. Den ekonomiska aktiviteten har ofta genomgått förändringar och moderniserats inom kol- och stålsektorn, men det finns ett antal industrier som fortfarande är utbredda och där omstruktureringar måste ske. Detta kan komma att få omfattande konsekvenser både på sysselsättning och reala inkomstnivåer.

Samtidigt måste man lära sig av erfarenheterna från åtgärderna i mål 2-regioner. Det går att urskilja klara positiva effekter, men dessa måste ses i förhållande till två viktiga aspekter som utgjort ett hinder för programmets effektivitet och som är knutna till det sätt på vilket politiken tillämpats. För det första är många av de områden som beviljats stöd små, vilket har gjort det svårt att följa en effektiv integrerad strategi för hur de finansiella resurserna skall fördelas till regionerna i fråga. Eftersom de åtgärder som skall finansieras ofta har varit av liten omfattning, har det i många fall varit svårt att få ihop tillräckligt många projekt för att de skall ha en verklig effekt på den regionala utvecklingen. För det andra har det faktum att anslagen getts under en begränsad tidsperiod (en indelning i två perioder à tre år) gjort att kortsiktiga projekt gynnats (för att exempelvis stödja uppbyggande av arbetstillfällen under långkonjunktur) på bekostnad av projekt som är av större strategisk vikt för regional utveckling.

### Stöd till jordbruk, landsbygdsutveckling och fiske

Man har nyligen utvärderat de åtgärder som vidtogs i samband med programmen mål 5a (förordning (EG) nr 950/97 och 951/97) och mål 5b under perioden 1994 till 1999. Resultaten av dessa utvärderingar sammanfattas nedan.

## Åtgärder i mål 5a

Den övergripande målsättningen då åtgärderna enligt förordning 950/97 vidtogs var att förbättra jordbrukens konkurrenskraft och effektivitet och samtidigt bevara ett levande jordbrukssamhälle och värna om miljö och landsbygd. För att uppnå detta mål antogs ett antal åtgärder .

- Ordningen för jordbruksinvesteringar gjorde det möjligt för jordbrukare att välja mellan olika former av stöd. I de södra delarna av EU, som till största delen utgörs av mål 1-regioner, valde man ofta att göra lantbruksmetoderna mer effektiva och skynda på strukturella förändringar, medan man i övriga EU lade störst vikt vid diversifiering, djurens väl och miljön. Planen visade sig vara mer effektiv i områden där omstruktureringarna var en viktig del, såsom i små lantbruk i mål 1-regioner.
- Planen för unga jordbrukares etablering var inriktad på att hjälpa unga bönder att starta verksamhet. Planen genomfördes på olika sätt inom EU och var mer effektiv då den kombinerades med fortbildning och/eller åtföljande stödåtgärder. Andra faktorer, såsom arvslagar, mjölkkvoter, räntesatser och skattesystem, tycks emellertid ha haft större inverkan på beslut om att starta egen verksamhet. Antalet jordbrukare under 45 år ökade dock något i 10 medlemsländer.
- Planen för mindre gynnade områden var avsedd att främja lantbruksverksamhet i dessa områden genom att kompensera för bland annat sociala, ekonomiska och naturbetingade nackdelar. Planen är i stort sett oförändrad sedan mitten av 1970-talet och integrerades i de flesta fall inte fullständigt i övriga strategier för landsbygdsutveckling. Eftersom bidragen var fasta fick de sämst gynnade regionerna troligtvis för litet stöd (mål 1-regioner i bergsområden där möjligheterna till samfinansiering är begränsade).

Åtgärderna som vidtogs i enlighet med förordning 951/97 var mer direkt inriktade på att öka konkur-

renskraften i jordbrukets livsmedelssektor. Utvärderingar av de investeringar som gjordes under perioden 1994 till 1999 visar på vissa förbättringar i kedjan av värdeskapande aktiviteter i fyra av medlemsländerna, samt nya försäljningskanaler i hälften av medlemsländerna. Man kunde även konstatera ökade inköp av nya maskiner och användning av mer effektiv teknik, som bidrog till att minska utsläpp och föroreningar, samt förbättrade marknadsföringskanaler i fem av medlemsländerna.

Planen innebar endast små förändringar för producenterna eftersom ett fåtal större företag har allt större resurser för att hantera och marknadsföra varor och återförsäljare och grossister dominerar marknaden. Producenterna gynnades mer i de fall då varuhantering och marknadsföringsverksamheten organiserades av produktionsorganisationer.

## Åtgärder i mål 5b-områden

Mål 5b-områden utgjorde 26 procent av EU:s landyta under perioden 1994 till 1999 och 9 procent av den totala befolkningen (omkring 32,7 miljoner människor). Totalt sett uppgick stöden till omkring 1,1 miljarder EUR om året (42 procent kom från EUGFJ, 44 procent från ERUF och 14 procent från ESF). Stöden användes till att utveckla verksamheter som inte var knutna till jordbruk och skapa arbetstillfällen (46 procent), öka jordbrukshushållens inkomster (23 procent), göra områden mer attraktiva och förbättra livskvaliteten (17 procent), samt skogsodling (4 procent).

Det går att fastställa tre områden som påverkades av de stöd som gavs inom ramen för mål 5b under perioden 1994 till 1999:

- Inget tyder på att inkomsten påverkades positivt inom jordbrukssektorn, även om sektorn tycks ha stärkts och diversifierats något (i synnerhet en övergång till produktion med högre mervärde och utveckling av lantbruksturism och miljötjänster).
- Inom de verksamheter som inte är knutna till jordbruk har mål 5b-programmen bidragit till

ökad turism och ökad sysselsättning och till att modernisera infrastrukturen och företagens produktionspotential i större utsträckning än i andra regioner.

- Programmen har gjort områden mer attraktiva och förbättrat livskvaliteten genom att återställa byar, utveckla offentliga tjänster och skydda miljön.

I det stora hela har mål 5b haft positiva effekter, men det går att fastställa några svaga punkter:

- Trots att det är lämpligt att vidta den här typen av åtgärder på regional nivå, var några av mål 5b-områdena inte i linje med den pågående ekonomiska utvecklingsprocessen eller den strategi man anammat.
- Åtgärderna borde ha lagt större vikt vid att främja och sprida god praxis för att bättre utnyttja stödområdenas potential.

Enligt de uppgifter som finns att tillgå tycks befolkningen totalt sett ha ökat ungefär lika mycket i mål 5b-områden som i andra delar av EU under programperioden (med 0,3 procent per år mellan 1995 och 2000), medan ökningen av BNP var något lägre (2,4 procent mot 2,7 procent) och arbetslösheten sjönk i mindre utsträckning (med 1,9 procent av arbetskraften mot 2,3 procent). År 2000 låg dock den genomsnittliga arbetslöshetsnivån i dessa områden under EU:s genomsnitt (6,5 procent jämfört med 8,3 procent).

### Programperioden 2000–2006

Tack vare att en ny gemenskapsförordning [(EG) nr 1257/99] har antagits, kan man nu samla en rad åtgärder som tidigare varit åtskiljda under en och samma lagstiftning. Detta gör det möjligt att låta olika åtgärder för landsbygdsutveckling följa en övergripande strategi, oavsett om det gäller mål 1 eller mål 2-regioner eller en horisontell strategi. Detta har gjort att åtgärderna i fråga är mer konsekventa och kan komplettera varandra bättre (tabell A4.10).

De två systemen för program, förvaltning och kontroll, där det ena är baserat på strukturfondernas förordningar och det andra på EUGFJ:s garantisektions förordningar, har emellertid upplevts som otympliga och komplicerade och anses svårförståeliga för medlemsländerna, i synnerhet de länder som har både mål 1-regioner och andra regioner. EUGFJ:s garantisektions regler, som är utformade för jordbruksmarknadspolitik, har ofta ansetts dåligt anpassade och alltför restriktiva för fleråriga programperioder.

### Åtgärder inom fiske

Även om fiskerisektorn ger ett begränsat bidrag till BNP i medlemsländerna, brukar den vara en mycket viktig källa till både inkomst och sysselsättning i de regioner där den finns. Dessa regioner ligger främst i perifera delar av EU, där det ofta finns relativt få andra arbetstillfällen. Det gemensamma fiskeriprogrammets åtgärder kan därför ge ett betydande bidrag till regional inkomst och utveckling av andra ekonomiska aktiviteter, däribland fiskodling.

### Att främja sysselsättning, utbildning och fortbildning med hjälp av Europeiska socialfonden

#### Europeiska socialfondens effekt på sysselsättning, fortbildning och utbildning

Under programperioden 1994-1999 erbjöd Europeiska socialfonden (ESF), som stod för en tredjedel av strukturfondernas utgifter, stöd för utveckling av mänskliga resurser i mål 1-regioner med en summa på omkring 22,1 miljarder EUR, vilket motsvarade 49 procent av den totala summan den perioden. Samtidigt uppgick stödet till mål 3-åtgärder till 13 miljarder EUR. Dessa inriktades på att integrera unga människor, de som riskerade socialt utanförskap och långtidsarbetslösa i arbetslivet, samt att främja lika möjligheter på arbetsmarknaden. Dessutom uppgick mål 4-åtgärderna till 2,2 miljarder EUR. Dessa var inriktade på att hjälpa yrkesverk-

samma att anpassa sig i samband med förändringar i industrin.

ESF bidrog med betydande stöd för att vidta aktiva arbetsmarknadsåtgärder, i synnerhet i sammanhållningsländerna och främst inom fortbildning (46 procent av ESF:s anslag), integrationsprogram och liknande (20 procent), incitament för sysselsättning (7 procent), rådgivning (4 procent) och arbetsplacering (3 procent). Den relativa vikten av dessa åtgärder varierade emellertid avsevärt mellan olika länder. Stöden fördelades mellan långtidsarbetslösa, i synnerhet i mål 1-regioner (21 procent av budgeten), unga arbetslösa (17 procent), människor som led av socialt utanförskap (15 procent), äldre yrkesverksamma (6 procent), anställda på små och medelstora företag (3 procent) och handikappade (2 procent).

Utvärderingar tyder på att de mest effektiva åtgärderna var de som gav kombinerat stöd, såsom rådgivning, fortbildning och stöd för arbetsökande, och som var anpassade till enskilda behov.

Förutom att ge individuellt stöd, bidrog ESF även med att modernisera utbildnings- och fortbildningssystemen i medlemsländerna, både på nationell och regional nivå. Man såg även till att göra fortbildning mer tillgänglig för arbetsgivare och arbetstagare, samt att offentliga investeringar ökade i berörda områden.

Inom ramen för ESF-åtgärderna i mål 2 och mål 4-områden framhölls vikten av att yrkesverksamma kan anpassa sig till förändringar på arbetsmarknaden och man stödde innovativa åtgärder för att involvera människor mer vad gäller fortbildning och livslångt lärande. Åtgärderna bidrog också till att knyta behovet av fortbildning och tillhandahållandet av denna närmre varandra genom att introducera system för att förutse tendenser på arbetsmarknaden.

Dessa åtgärder bidrog dessutom till att stärka humankapitalet inom FoU i mål 1 och mål 2-regioner. I de sistnämnda regionerna användes detta till att stödja kunskapsbaserad verksamhet i små och me-

delstora företag med hjälp av fortbildning inom management, avancerad teknologi och informations- och kommunikationsteknologi för att uppmuntra nya metoder för arbetsorganisation, samt finansiera tillfälliga anställningar för nytexaminerade forsknings- och teknologstudenter.

Även om det ofta inte finns tillräcklig statistisk data, finns det uppgifter som tyder på att ESF-programmen har påverkat ländernas politik vad gäller könsfrågor och mål 3-åtgärderna tycks ha spelat en viktig roll i att hjälpa kvinnor som varit missgynnade på arbetsmarknaden att finna ett arbete.

ESF har dessutom, genom sitt fleråriga program, uppmuntrat en mer långsiktig strategi för arbetsmarknadsåtgärder i medlemsländerna och en decentralisering av sysselsättning och fortbildningspolitik. Omkring 30 procent eller mer av ESF-programmen förvaltas därmed på regional nivå, medan tillämpningen av samarbetsprincipen har lett till att sociala parter, icke-statliga organisationer och regionala och lokala myndigheter har engagerat sig mer i förvaltningskommittéer och i att utforma och implementera programmen.

### **Programperioden 2000-2006: ett närmre samarbete mellan ESF och EES**

Samarbetet mellan ESF och den europeiska sysselsättningsstrategin (EES) har stärkts under programperioden 2000-2006. ESF, som har en budget på 60 miljarder EUR, är EES:s huvudsakliga finansierare, medan EES i sin tur tillhandahåller en politisk struktur för ESF:s åtgärder.

Omkring 60 procent av ESF (34 miljarder EUR under perioden) är avsatt till fortbildning och modernisering av utbildnings- och fortbildningssystemen, samt till att göra arbetsökande mer lämpade för nya arbetstillfällen. Omkring 14 procent (8 miljarder EUR) går bland annat till att utveckla entreprenörskap och nyföretagande och till att etablera företagsnätverk och därigenom främja företagande och förbättra konkurrenskraften. Cirka 19 procent (11

miljarder EUR) går till att hjälpa företag och anställda att anpassa sig till ny teknologi och nya marknadsförhållanden. De återstående 7 procenten (något under 4 miljarder EUR) är avsatta till åtgärder som skall främja jämlikhet mellan könen och även ett vidare engagemang att införliva principen om lika möjligheter för alla i samtliga program och verksamheter.

Reformen av EES år 2003 bör göra det möjligt att mer effektivt uppnå Lissabonmålen i den utvidgade unionen. Riktlinjerna för sysselsättning har förenklats för att man skall uppnå tre strategiska mål: full sysselsättning, kvalitet och produktivitet i arbetet och social och regional sammanhållning och gemenskap. Bland de specifika prioriteringar som man önskar ge större tonvikt bör nämnas mänskliga resurser, att ge socialt missgynnade människor tillträde till arbetsmarknaden, minska regionala skillnader, öka företags och anställdas anpassningsförmågan, samt främja livslångt lärande och jämlikhet mellan män och kvinnor.

Större vikt läggs dessutom vid att sociala parter skall medverka och att medlemsländerna skall implementera EES på regional, lokal och nationell nivå.

### **Gemenskapsåtgärder: att främja samarbete och nätverk**

Det finns ett antal gemenskapsinitiativ, som utgår från samarbete och gränsöverskridande samarbete, som fungerar som komplement till de olika målprogrammets stöd till sammanhållning. De flesta av dem verkar alltså, vissa av dem i en något annorlunda tappning, under perioden 2000 till 2006.

#### **INTERREG**

Samarbete mellan länder och regioner är en ytterst viktig del av EU:s sammanhållningspolitik. De verksamheter där sådant samarbete sker är mycket olika och visar på skillnader i utveckling och institutionella och administrativa förhållanden. Samarbetena

är även svårare att genomföra än andra strukturprogram.

I jämförelse med de viktigaste programmen var INTERREG II:s totala budget relativt liten, omkring 400 miljoner EUR om året (även om resurserna ökade markant under perioden 2000-2006 inom ramen för dess efterföljare INTERREG III).

Under perioden 1994 till 1999 erhöll 75 INTERREG II-program stöd, som var fördelade på tre avsnitt: gränsöverskridande samarbete (avsnitt A), färdigställande av energinätverk (avsnitt B) och samarbete inom regional och fysisk planering (avsnitt C). Inom ramen för avsnitt A genomfördes 59 program längs inre och yttre gränsområden som sträckte sig över mer än 15000 kilometer. Stödberättigade områden utgjorde omkring 36 procent av EU:s totala landyta och 27 procent av EU:s totala befolkning. Elva INTERREG IIA-program erhöll mer än två tredjedelar av de totala stöden.

Större INTERREG-program har åstadkommit en betydande output i form av förlängda vägsträckor, förbättrade gränsstationer och järnvägsförbindelser, samt, i likhet med INTERREG IIB-programmen, nya transportförbindelser och alternativ energiförsörjning. Dessa projekt bidrog till en förbättrad ekonomisk integration i EU.

#### **Huvudsakliga resultat och mervärde**

Avsnitt A och B innefattar en stor grupp olika program som skiljer sig åt vad gäller resursernas storleksordning, geografiska områden och inriktning. Utvärderingar av INTERREG II visar på att avsnitt A, som utgör den största delen, haft betydande effekter. Programmen tycks i synnerhet ha haft en god inverkan på livskvalitet då de förbättrat miljön och bidragit med stöd till kulturell verksamhet. De verkar också ha skapat vinster inom turism, etablerat tjänster för små och medelstora företag och förbättrat utbildning, fortbildning, hälsovård och transport. Företagens direkta deltagande i programmen var emellertid begränsat, liksom samarbetet mellan dem.

Då det gäller att minska områdets isolering har resultatet varit blandade. De program som genomfördes i de mer isolerade mål 1-regionerna lät den största delen av fonderna gå till transport. I ett antal gränsområden, i synnerhet i Grekland, Tyskland och Finland, förbättrades vägförbindelser i gränsområden och över gränserna och hamnar avsevärt, medan effekterna var mindre längs den spansk-portugisiska gränsen och i Österrike.

En del av INTERREG IIA-programmens mervärde består i att de bidragit till att skapa en kultur av gränsöverskridande samarbete både inom EU och mellan EU och grannländer. De huvudsakliga fördelarna har varit daglig kontakt och ömsesidigt förtroende och förståelse mellan olika instanser, däribland offentliga myndigheter och privata och halvprivata organisationer.

I många fall har INTERREG i synnerhet bidragit med att lösa specifika problem som andra stödprogram inte hade kunnat lösa. Initiativet var därmed den initiala drivfjäder som krävdes för att skapa omfattande gränsöverskridande samarbeten och därmed göra det möjligt för andra projekt att genomföras.

De relativt få storskaliga projekt som finansierades inom ramen för avsnitt B (i Grekland, Italien, Spanien och Portugal) var inriktade på att bygga ut och binda samman gas- och elnätverk, även om dessa var avgränsade till enskilda länder<sup>8</sup>.

INTERREG II var även inriktat på att främja samarbeten i nätverk mellan länder, erfarenhetsutbyte mellan regioner och att sprida kunskap och därmed god praxis i EU. Avsnitt C-projekten har ett viktigt särdrag i den bemärkelse att de är mer experimentella. De utgjordes exempelvis av undersökningar, utveckling av databaser och kartläggning, integrerade planeringsmetoder och pilotprojekt. Även om det är svårt att kvantitativt avgöra vilka effekter projekten haft, så har de bidragit till att definiera metoder och åtgärder för samarbete.

Det är emellertid viktigt att åtgärderna är kontinuerliga och livskraftiga. Även om det finns tydliga ex-

### Exempel på INTERREG-program

#### Att minska isolering och flaskhalsituationer längs gränsen mellan Irland och Nordirland.

Programmet för Irland och Nordirland erhöll 30 miljoner EUR från strukturfonderna som gick till ett väg- och transportprogram. Programmet bidrog med att finansiera 69 projekt för att förbättra omkring 110 km sekundära vägar, som sågs som flaskhalsar eller bristfälliga förbindelser. Ytterligare 104 projekt, som involverade omkring 166 km vägsträcka, var inriktade på att förbättra den ekonomiska utvecklingen i gränsregioner och förbättra de ekonomiska möjligheterna i större områden på båda sidor om gränsen. Vissa av projekten ledde även till förbättringar vad gäller förbindelserna med viktiga internationella transportvägar, däribland de som ingår i TEN-T.

Programmet förbättrade även kollektivtrafiken. Mellan 1994 och 2000 bidrog tre busstationsprojekt till att öka trafiken både lokalt och över gränsen, samt antalet busspassagerare.

#### Gränsöverskridande företagsutveckling och samarbete mellan små och medelstora företag i Skandinavien.

INTERREG IIA-programmen, som täcker gränsområdena mellan Danmark, Sverige och Finland och den yttre gränsen med Norge, har ägnats åt att skapa nätverk, organisera utställningar, bygga upp databaser och affärsmarknadsföring. Programmen utgör exempel på god praxis då det gäller att utveckla gränsöverskridande företagsverksamhet och stärka små och medelstora företag. I Öresundsregionen på den dansk-svenska gränsen har stöd till gränsöverskridande företagsverksamhet lett till att nya företagsgrupper skapats, däribland inom bioteknik (Medicon Valley) och livsmedelsindustrin (Öresund Food Network). De 41 projekten, som är inriktade på att skapa företagsnätverk, har lett till 300 nya arbetstillfällen i området. Programmen längs den svensk-norska gränsen rörde ett tusental företag inom olika affärsutvecklingsnätverk, däribland ett för kvinnliga entreprenörer.

empel på åtgärder som kan fortgå utan stöd i de flesta INTERREG IIA-program, är gemenskapsstöden ändå viktiga för att många projekt skall vara livskraftiga och stabila, i synnerhet de projekt som är inriktade på att skapa nätverk.

### Faktorer som påverkar effektiviteten

Under avsnitt A var de mest framgångsrika programmen de som gemensamt hade försökt uppnå ett begränsat antal mål och prioriteringar med en långsiktig strategi. Dessa innefattade ofta nära samarbeten över gränserna, både formella så som de formulerats i institutionella program och förvaltning, samt informella.

Trots att förvaltning (däribland ett effektivt sekretariat) är väsentligt, har dess vikt ofta underskattats. För att skapa och vidhålla ett tillräckligt antal projektsamarbeten med hög kvalitet och få ut det mesta av resultaten måste aktivt stöd ges till de som erhåller bidragen och planer göras med initiativtagarna.

I vissa områden som gränsar till tredje länder har programmen varit mindre effektiva eftersom de olika fondernas (i synnerhet PHARE, Tacis, Cards, Meda) specifika förordningar har komplicerat organisationen.

#### Fördelarna med samordnade åtgärder i städer

I Magdeburg-Cracau gav URBAN stöd till mycket små företag, som normalt sett inte skulle beviljats ERUF-stöd, i form av en fondplan. I stadsdelen Hakney i London hanterade URBAN också problem, i synnerhet socialt utanförskap, som inte fick stöd från mål 2-programmet för östra London.

I Spanien har omkring hälften av URBAN-programmen haft gemensamma mål med mål 1 och mål 2-programmen och i sex spanska städer var de knutna till andra gemenskapsinitiativ. I Portugal var alla sex URBAN-program avsedda att stödja mål 1-investeringar, främst vad gäller vägar, miljö och social infrastruktur.

Det största problemet med att förvalta transnationella och gränsöverskridande program är att det, förutom språken, ofta finns mycket olika rättsliga och administrativa regler och traditioner i de berörda länderna. En av Interregs målsättningar är att bättre hantera sådana skillnader (genom att skapa gemensamma förvaltningsstrukturer och sekretariat). Dessa svårigheter kräver att berörda medlemsländer vidtar ändamålsenliga åtgärder. Flera av medlemsländerna har gjort detta, vissa i form av bilaterala och multilaterala avtal, andra med hjälp av EEIG (European Economic Interest Grouping). Inga av dessa åtgärder erbjuder emellertid en gemensam europeisk lösning på problemen att genomföra gränsöverskridande samarbeten.

### URBAN

URBAN-initiativet rör 44 procent av EU:s befolkning som bor i stadsregioner med över 50 000 innevånare. Initiativet introducerades 1994 efter ett antal pilotprojekt enligt den Europeiska kommissionens riktlinjer för programperioden 2000-2006, som manade medlemsländerna till att ägna stadspolitiken särskild uppmärksamhet i deras mål 1 och 2-program.

Under perioden 1994 till 1999 allokerade URBAN 140 miljoner EUR om året till pilotprojekt i 118 städer, medan omkring 104 miljoner EUR om året har utdelats under perioden 2000 till 2006 för projekt i 70 städer. Initiativet lägger störst vikt vid mindre stadsområden och bidragen går främst till integrerade program där lokalinnevärdarna medverkar aktivt.

Utvärderingsstudier visar på att projekten har lett till vissa förbättringar i livskvalitet i de 118 stadsområden som deltar till följd av investeringar i kollektivtrafik, utbildning och kulturverksamhet, samt en ökad tillgång till offentliga tjänster, vilket minskat socialt utanförskap. De har även bidragit till att förverkliga områdenas ekonomiska potential, vilket ofta även har gynnat stadsområdena runtomkring.

URBAN har i synnerhet inriktat sig på att skapa och förbättra socialt kapital, delvis genom att låta aktivt

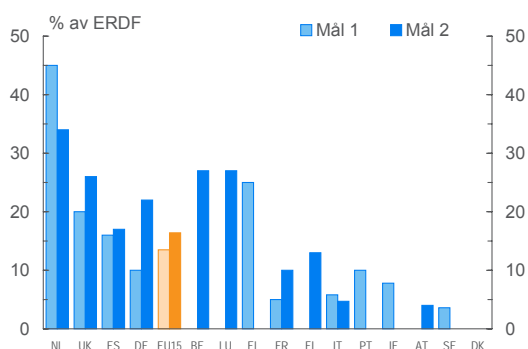
lärande bli en del av programmen. EU:s strukturpolitik har dessutom blivit mer synlig i många städer i Europa i och med att innevånarna har engagerat sig och de projekt som genomförts har haft en direkt inverkan på människors liv<sup>9</sup>. URBAN har även bidragit till att forma nationell stadspolitik i EU.

URBAN har dessutom fungerat som en katalysator för att vitalisera stadsområden och har i vissa fall haft en mycket stor hävstångseffekt på investeringar. I Rostock i Tyskland beräknade man exempelvis i en undersökning att varje euro som investerats i renoveringar i URBAN-området genererade 3,9 euro i och omkring detta område.

Samtidigt kan det faktum att stöden endast gavs till mindre områden ha gjort att initiativet fått mindre effekt eftersom det därmed inte ägnat sig åt projekt inriktade på att hantera nationella och regionala problem, såsom förhållandet mellan stadsregioner och omkringliggande landsbygdsområden eller att skapa samarbetsgrupper inom särskilda industrier som kan komma att växa utanför det berörda området.

Eftersom mål 1 och mål 2-program också avsätter stora summor till att lösa stadsproblem måste stöden samordnas bättre med dessa så att lokala myndigheter deltar mer aktivt i att utforma och förvalta programmen och projekten som rör stadsområden<sup>10</sup> (diagram 4.5).

4.5 Uppskattning av stadsutgifter i mål 1 och 2-program, 2000-2006



Källa: GD Regionalpolitikens beräkningar

## ADAPT, EMPLOYMENT och EQUAL

Två gemenskapsinitiativ, ADAPT och EMPLOYMENT, lanserades 1995 för att ge bidrag till politiken inom området mänskliga resurser. Ett nytt initiativ, EQUAL, introducerades under den nuvarande programperioden för att bekämpa diskriminering och orättvis behandling på arbetsmarknaden. EMPLOYMENT och ADAPT erhöll 7,5 procent av ESF:s totala budget. De samfinansierades huvudsakligen av ländernas offentliga sektor, även om de också lockade till sig några privata finansiärer, i synnerhet ADAPT. Tillsammans gav de två initiativen stöd till omkring 9300 enskilda projekt och engagerade omkring 1,6 miljoner människor.

ADAPT och EMPLOYMENT var inriktade på att involvera lokalbefolkning och organisationer i olika länder i innovativa program avsedda att:

- Skapa lokalt och regionalt samarbete mellan viktiga aktörer inom både privat och offentlig sektor och underlätta integration på arbetsmarknaden, samt skapa arbetstillfällen.
- Uppmuntra ett internationellt utbyte av idéer och erfarenhet för att förbättra programmen och stimulera innovation.
- Fungera som en katalysator för förändringar, bidra med nya idéer till politik och arbetsmetoder inom både den offentliga och privata sektorn genom att sprida projektresultat och visa på att de har varit viktiga för att tillgodose arbetsmarknadens behov.

Bland de finansierade projekten fanns åtgärder med målsättning att göra det enklare att få tillträde till arbetsmarknad och utbildning för alla i form av skräddarsydda program avsedda att öppna nya arbetsmöjligheter. Åtgärderna innefattade även bidrag för att skapa nya arbetstillfällen, exempelvis inom den sociala ekonomin, hjälp till små och medelstora företag för att de bättre skulle kunna förutse och anpassa sig till förändringar på marknaden, samt tillhandahållande av fortbildning. Ett annat mål var att främja flexibla arbetsarrangemang och ge kvinnor stöd att förverkliga sin potential på arbetsmarknaden genom att desegregera yrkesverksamhet och

verksamhetssektorer och göra det enklare för dem att kombinera arbete och familjeliv.

Dessa initiativ har visat sig vara effektiva på flera olika sätt. I Finland tillämpas för närvarande den ”integrerade sysselsättningsmodellen”, som utvecklats med stöd av EMPLOYMENT, i mål 3-programmen. I Italien har flera regionala myndigheter antagit en politik som utgår från EMPLOYMENT-metoder. I Belgien var Employments projekt ”ungdomsstart” en inspirationskälla då man utvecklade ett modulbaserat utbildningsprogram i det flamländska utbildningssystemet och i Storbritannien för ”mentordelen” i initiativet ”ny start”. I Grekland utformades politiken för handikappade under inflytande av flera olika innovativa projekt.

Vad gäller ADAPT så ledde ett pilotprojekt inom arbetsrotation till att ett system för tillfälliga vikariat då anställda gick fortbildning blev en del av Portugals arbetsmarknadspolitik. I Sverige har ADAPT-stödet banat väg för nya metoder för att utveckla kunnskap och yrkeskompetens inom nationella program. ADAPT-projekten har även lett till att regionala instanser blivit mer engagerade i sysselsättningsfrågor i Österrike och Italien och att olika organisationers verksamhet har samordnats bättre i Frankrike och på Irland.

EQUAL, som bygger på erfarenheter från dessa två initiativ, har som målsättning att främja nya åtgärder för att bekämpa all form av diskriminering och orättvisa på arbetsmarknaden. Initiativet lägger stor vikt vid att utveckla samarbeten mellan länder och att införliva innovativa metoder i politiken.

## LEADER

Över 36 procent av EU:s landyta och 12 procent av befolkningen innefattades av LEADER II under programperioden 1994-1999. Nära 1000 organisationer erhöll stöd från initiativet för landsbygdsutveckling och av dessa var över 90 procent lokala handlingsgrupper (LAGs). Strukturfonderna bidrog med omkring 300 miljoner EUR av de totala 700 miljoner EUR om året till LEADER II, som gick till att stödja landsbygdsturismen (den huvudsakliga verksamhet

som fick stöd), små och medelstora företag, utveckling av lokala produkter och tekniskt stöd till lokala handlingsgrupper. Förutom de direkta stöd som LEADER II har bidragit med, har initiativet även haft positiva effekter på:

- Att skapa lokala samarbeten, i synnerhet i form av lokala handlingsgrupper, i ett visst område eller inom en verksamhet.
- Att utveckla en bottom-up-metod som genomförs kollektivt med en innovativ och välkoordinerad flersektoriell strategi för lokal utveckling.
- Att bidra med att skapa fler samarbeten och nätverk mellan områden.
- Att decentralisera förvaltningen av fonderna (både strukturfonderna och nationella bidrag).

Antalet personer som erhöll stöd och området som stöden täckte var över fyra gånger större under LEADER II än under LEADER I under den föregående programperioden. De två initiativen bidrog med att skapa en samarbetskultur och fick människor och organisationer på lokal nivå att se den regionala utvecklingen som något som rörde dem och att de hade ansvar för vad som skedde i området. LEADER-metoden har även gjort att lokala utvecklingsstrategier anpassats på ett mer flexibelt sätt till regionala förhållanden. LEADER II lade dessutom stor vikt vid innovation och detta har sedan tillämpats i ett vidare sammanhang för att lösa problem i landsbygdsutvecklingen.

De som erhöll stöd från initiativen var ofta positivt inställda till att gå med i nätverk, men erfarenhetsutbyten skedde främst mellan de som redan var aktivt engagerade innan. Samtidigt resulterade samarbetena i gemensamma projekt i flera landsbygdsområden och omkring 600 projekt inleddes med deltagare från olika länder.

Initiativet sporrade även människor att skapa mer informella nätverk och lokala verksamheter och bidrog till att förbättra lokal styrning. Det sistnämnda uppmuntrades ytterligare i och med att förvaltningen av LEADER-projekt decentraliserades. Dessutom bidrog detta med att utveckla lokal know-how i stöd-

stödområdena. Man lärde sig bland annat att sätta upp mål, definiera planeringsmetoder och sköta förvaltning och utvärdering. Finansförvaltningen sågs däremot ofta som svårhanterlig och byråkratisk, mycket på grund av att det fanns tre strukturfonder samtidigt, var och en med sina förordningar.

LEADER +, som introducerades under den nuvarande programperioden (2000-2006) med en budget på 300 miljoner per år, har utformats med hjälp av tidigare erfarenheter från LEADER I och II. De grundläggande principerna förblir desamma, men stor vikt har lagts vid pilotprojekten och lokala utvecklingsstrategier, i synnerhet kring ett begränsat antal teman som är av intresse för gemenskapen. Samarbetsmetoderna har definierats bättre och villkoren för samarbete har förenklats, medan gemenskapsstöden endast kommer från EUGFJ.

### Vilka lärdomar kan dras av innovativa pilotåtgärder?

De första pilotåtgärderna, som skulle främja innovation i regional och social politik, lanserades av kommissionen 1993-94 och banade effektivt vägen för utvecklingen av den kunskapsbaserade ekonomin på regional nivå. I dag har nära en av tre regionala myndigheter i EU15 utformat en regional innovationsstrategi (RIS<sup>11</sup>) eller ett regionalt initiativ för informationssamhället<sup>12</sup> (RISI). Initiativen är inriktade på att utveckla effektiva informationssystem och sprida know-how inom informations- och kommunikationsteknologi på regional nivå. De första pilotåtgärderna, som i de flesta fall har förlängts under åren, utgick från en efterfrågeinriktad planeringsprocess där man arbetade enligt bottom-up-metoden och skapade nära offentliga och privata samarbeten mellan företag, universitet, teknologicerter och offentliga myndigheter i regionerna i fråga.

Omkring 30 regioner stödde företagsnätverk och samarbeten som en del av deras handlingsplan och en rad affärstjänster för att stödja små och medelstora företag utarbetades. I många fall integrerades de prioriterade åtgärder, som skulle främja innova-

### Att grunda den kunskapsbaserade ekonomin i Castilla y León i Spanien med hjälp av strukturfonderna

Castilla y León, en mål 1-region i Spanien, valdes ut av Europeiska kommissionen för att förbereda en regional teknologiplan (RTP) 1997. Strukturfondprogrammet för mål 1-regioner finansierade planens politiska prioriteringar och åtgärder inom FoU och innovation. Planens avsikt var att engagera så många viktiga organisationer som möjligt och skapa samstämmighet mellan dem. De första resultaten är lovande: offentliga utgifter har ökat med över 11 procent per år och företagsutgifter som går till innovation steg med över 15 procent under senare delen av 1990-talet. För närvarande deltar nära 1400 företag (95 procent av dem är små och medelstora företag) i innovationsprogram som erhåller statliga stöd, vilket kan jämföras med omkring 600 företag 1995.

De totala FoU-utgifterna steg från 0,6 procent av förädlingsvärdet (exklusive jordbrukets förädlingsvärde) i regionen 1995, till 0,9 procent år 2000, medan de totala utgifterna som gick till innovation ökade från 1,4 procent till 1,7 procent på de två åren. Samtidigt ökade antalet heltidsanställda forskare och personal inom teknologisektorn från 3 ½ procent per 1000 anställda till 5. Regionen har nu den andra högsta FoU-utgiften per capita i mål 1-regioner i Spanien och den åttonde högsta i alla spanska regioner trots att små och medelstora företag dominerar och att jordbruk och andra traditionella industrier har en viktig plats i regionen.

tion och som fastställts av RIS, i mål 1 och mål 2-program, vilket resulterade i bättre projekt och större stöd för offentliga investeringar. RISI skapade även större medvetenheten vad gäller informations-samhällets sociala och ekonomiska effekter och spridningen av informations- och kommunikationsteknologi, samt främjade utveckling av projekt med anknytning till handlingsplanen eEurope.

De innovativa åtgärder som finansierats av ESF hade också positiva effekter på sysselsättning och social gemenskap. Pilotprojektet Local Social Ca-

pital pilot project (ESF-stöd på 3,5 miljoner EUR om året) gav bidrag till 3350 små projekt, som vart och ett erhöll ett genomsnittligt bidrag på 8000 EUR. Bidragen nådde därmed många olika människor som antagligen inte skulle ha erhållit andra former av stöd.

Ett nytt system för ERUF:s innovativa åtgärder introducerades 2001 för att främja gemenskapens prioriteringar och öka regional konkurrenskraft, teknologi och innovation (enligt vad som hade överenskommit i Lissabon år 2000) genom att använda nya former av IT (handlingsplanen eEurope) och främja en hållbar utveckling. Målet är att garantera att varje EU-region har de resurser som krävs för att prova nya åtgärder för att utveckla den kunskapsbaserade ekonomin och därmed öka innovationerna i mål 1 och mål 2-program. Regionala myndigheter kunde inom ramen för programmet ansöka om en samfinansiering med ERUF på upp till 3 miljoner EUR för tvååriga program. Kraven för programmen var ett nära offentligt och privat samarbete, hävstångseffekt på privata finanser och strategiska metoder för innovation. För närvarande utvecklar tre av fyra regioner i unionen sådana program med en total budget på nära 1 miljard EUR och ERUF-stöd på omkring 400 miljoner EUR. Enskilda nätverk har dessutom skapats inom ramen för de tre strategiska teman. Dessa nätverk inbegriper 40 regioner och förvaltas i samarbete med kommissionen för att främja kollektivt lärande och utbyte av god praxis.

### Att göra förvaltningsmetoder mer effektiva

I den senaste granskningen av strukturfondernas förordningar som gjordes 1999 försökte man klargöra kommissionens och medlemsländernas respektive roller och ansvarsområden. Målet var att förenkla systemet och samtidigt garantera en större decentralisering av ansvar till medlemsländerna. Kommissionen har samtidigt försökt att inta en mindre aktiv roll i den dagliga förvaltningen.

Det råder emellertid fortfarande en viss spänning. Medan kommissionen alltjämt är ansvarig för fon-

dernas utgifter inför Europaparlamentet och rådet, får medlemsländerna allt större ansvar för hur dessa används. Detta skapar spänningar och visar tydligt att fondernas förvaltningssystem varken har blivit enklare eller effektivare.

I samband med den nyligen genomförda förenklingen<sup>13</sup> försökte man reda ut begreppen kring strukturstödets bidrag och förordningar, samtidigt som man försökte skapa bättre samordning och större flexibilitet. Man måste nu vända uppmärksamheten mot hur förordningarna kan förändras för att öka effektiviteten, garantera proportionalitet och göra dem enklare. Dessa förändringar av de administrativa kraven bör utgå från en analys av styrkor och svagheter i det nuvarande systemet och avgöras i god tid innan systemet implementeras i samband med den nya fondperioden. Kommissionen ordnade därför ett seminarium år 2003 med över 600 deltagare där man höll en vidare debatt om hur framtiden såg ut för den politik som kommissionen lanserat 2001<sup>14</sup>.

### Grundprinciperna

Programplanering, samarbete, koncentration och komplettering introducerades som de sammanbindande principerna för strukturfonderna i 1988 års reform. De har alltjämt en central plats i fondernas förvaltning och är avsedda att göra dem mer effektiva och se till att de får större effekt. Man har utvecklat en mängd förvaltningsmetoder som tar hänsyn till de grundläggande principerna, men även till de enskilda medlemsländernas institutioner och administrativa kapacitet, som också de har en tendens att utvecklas med tiden.

### Programplanering leder till stabilitet och sammanhållning men måste rationaliseras

Flerårig programplanering har varit en av strukturfondernas framgångar och fördelarna med denna metod har bara blivit tydligare med tiden då medlemsländerna blivit bättre på att planera fleråriga program. Programmen har varit relativt konsekventa och sammanhängande sedan 1989, vilket har

gjort det lättare att planera mer strategiskt och långsiktigt.

Sett ur ett ekonomiskt perspektiv innebär ett flerårigt program säkrare och mer stabil tillgång till anslagen än en årlig budget. Detta är särskilt viktigt i samband med stora investeringar i infrastruktur som tar flera år att slutföra.

Man har kommit att utveckla planeringsprocessen med tiden:

- Att ta med baslinjedata i planeringsdokumenten som stöd för att göra en socioekonomisk analys och fastställa kvantifierbara mål och därmed få bättre översikt över programgenomförandet.
- Förlängda programperioder, vilket visar på de fleråriga programmens allt större möjligheter, men samtidigt innebär utmaningar som att garantera att procedurerna är tillräckligt flexibla för att programmen skall kunna anpassas i samband med förändringar.
- En mindre positiv utveckling är att godkännandet av programdokumenten tar allt längre tid och blir alltmer komplicerat. Detta beror till viss del på att programkomplementet introducerats.

En stor utmaning för sammanhållningspolitiken är att skapa balans mellan behovet av översikt och ansvar för programmen (som kräver mer detaljerad information och kontrollsystem), åstadkomma mer flexibla program och göra samarbetet med kommissionen till en strategisk övning snarare än en övning i mikrostyrning.

### Samarbeten stärks och innefattar fler

Samarbeten har blivit fler och stärkts under de senaste femton årens sammanhållningspolitik. I vissa fall har de skett utanför ramarna för strukturfonderna och inom andra områden i nationell och regional administration. Medan samarbeten främst sågs som ett vertikalt förhållande mellan kommissionen och nationella, regionala och lokala myndigheter 1988, har den horisontella dimensionen

av samarbete, däribland ett större antal aktörer på lokal, regional och nationell nivå, blivit viktigare med tiden. Då samarbetena är effektiva kan de ge mervärde på många olika sätt:

- De gör att uppmärksamheten, då programmens åtgärder skall utformas, riktas mot regionens eller specifika målgruppers behov.
- De stimulerar projektidéer eftersom samarbetena gör att aktörerna diskuterar de möjligheter som blir aktuella tack vare strukturfonderna.
- De förser kontrollsystemen med information eftersom goda kunskaper finns om åtgärderna på lokal nivå. Därmed bidrar de med lösningar på implementeringsproblem.
- De innebär att fler åsikter förs fram i samband med utvärderingsprocessen.
- De bidrar med att sprida information om strukturfonderna och vilka effekter dessa har på området i fråga.

Samarbeten är en mycket viktig princip för förvaltning, kontroll och utvärdering av strukturfonderna och kan ge ett stort mervärde, i synnerhet i de fall då deltagarnas roller och ansvarsområden är tydligt definierade. De territoriella sysselsättningspakterna utgör bra exempel på hur väl ett samarbete kan fungera. Dessa gav ett mervärde till lokal utveckling och sysselsättning genom:

- Ökad resursfördelning på lokal och regional nivå
- Överensstämmelse mellan utbud och efterfrågan
- Minskad dubbel administration
- En mer väldefinierad politik.

Strukturfondernas viktigaste program har med tiden även ökat de sociala parternas engagemang i programplanering och förvaltning. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén antog i september 2003 ett förberedande yttrande om *Samarbeten för att implementera strukturfonderna*. I yttrandet rekommenderades stärkta samarbeten då dessa bidrog till att programmen lyckades eftersom de för-

enklade samordningen, gjorde dem mer effektiva och gav bättre översikt. Fördelarna med samarbeten är särskilt tydliga i ESF-program där många aktörer på lokal nivå deltar direkt i EU-finansierade program.

Medan man i allmänhet är överens om att samarbeten gör strukturfonderna mer effektiva och ökar deras effekter på utvecklingen, kan det emellertid även bli mer komplicerat att utforma och genomföra åtgärder, vilket kan göra att beslutsprocesserna tar längre tid. Man måste därmed göra en avvägning eftersom samarbeten kan komplicera utformandet av åtgärder, men samtidigt förbättra utformningen och genomförandet av dessa.

### Koncentration

Idén med koncentration är avsedd att garantera att strukturfondernas effekter inte sprids för mycket och därmed får för liten verkan, oavsett om det rör sig om geografiska, ekonomiska eller politiska prioriteringar. Samtidigt vill man garantera att alla regioner med allvarliga strukturella problem erhåller stöd.

De geografiska målen har fastställts utifrån strukturfondernas mål och de områden som beviljats stöd. Vissa framsteg har skett i detta hänseende. Programperioden 2000-2006 har en högre koncentration av stöden än de två föregående perioderna och 41 procent av EU:s befolkning erhåller stöd från mål 1 och mål 2-programmen. Att identifiera mål 2-regioner var emellertid alltför komplicerat under den nuvarande perioden och ledde i vissa fall till en splittring av regioner och resurser. Mellan 2004 och 2006 kommer alla regioner i de tio nya medlemsländerna att ha mål 1-status utom Prag, Bratislava och Cypern, där sammanlagt 31 procent av befolkningen kommer att erhålla mål 2-stöd.

Koncentrationen vad gäller politiska prioriteringar framgår av kommissionens riktlinjer som fastställer prioriteringar inom transport, energi, konkurrenskraft, mänskliga resurser, landsbygdsutveckling och, i allt större utsträckning, hänsyn till miljön.

Dessa riktlinjer har ibland haft en alltför vid inriktning, vilket har minskat fondernas effekter.

Framsteg har onekligen gjorts, men utvärderingar visar på att strukturfonderna ibland är alltför breda och uddlösa. Program som inkluderar varje tänkbar åtgärd som kan beviljas stöd kommer sannolikt inte att ha en effektiv inverkan, samtidigt som förvaltningen av ett sådant program troligtvis kommer att vara komplicerad och svårhanterlig med en rad implementeringsenheter och alltför många indikatorer.

### Komplettering

Kompletteringsprincipen innebär att strukturfonderna inte skall användas för att ersätta redan existerande offentliga investeringar. Den garanterar att strukturfonderna verkligen ökar de resurser som går till att stimulera regional utveckling. Principen har bevisligen respekterats i mål 1-regioner, där man trots att det är komplicerat kan identifiera de summor som investerats. Det har varit svårare att etablera kompletteringsprincipen i mål 2 och mål 3-regioner, i synnerhet i de sistnämnda områdena, vilket underminerar kompletteringsens värde som en av strukturfondernas grundläggande principer i alla målområden.

### Strukturpolitikens utveckling och att eftersträva effektivitet

Kunskap om hur strukturfondernas program skall genomföras har ökat med erfarenhet. Med tiden har man fastställt krav i förordningarna där man mer i detalj preciserat kommissionens, ländernas regeringars och regionala myndigheters respektive roller och ansvarsområden. En viktig utmaning inför framtiden kommer att bli att uppnå balans mellan en rigorös förvaltning och de administrativa kostnader som följer å ena sidan och programmens effektivitet å andra sidan.

### Finansiell förvaltning och kontroll – den rätta balansen?

Hanteringen av finansiell förvaltning och kontroll har med tiden stärkts markant. Kommissionen är

alltjämt ansvarig inför budgetmyndigheten och föremål för revisionsrättens externa kontroll av strukturfondernas utgifter. Detta gäller även sedan medlemsländerna fått större ansvar i samband med decentraliseringar, vilket skapar vissa spänningar mellan de sistnämnda och kommissionen.

Enligt fördraget har gemenskapen och medlemsländerna ett delat ansvar för att värna om EU:s finanser och kommissionen har maktbefogenhet att bekämpa bedrägeri, korruption och olagliga aktiviteter som går emot gemenskapens intressen. I mitten av perioden 1994-1999 infördes mer detaljerade kontrollkrav, vilka generellt sett resulterade i ett mer effektivt och rigoröst kontrollsystem i medlemsländerna. Det har emellertid varit svårt för medlemsländerna, vilket problemen vid programperiodernas slut har visat, att ge tillfredsställande garantier för de utgifter som uppgetts under hela implementeringsperioden.

Under perioden 2000-2006 arbetade kommissionen tillsammans med medlemsländerna för att utveckla kontrollkraven ytterligare och klargöra förvaltande och betalande myndigheters respektive ansvarsområden. Det system som utarbetades för att garantera finansiell förvaltning och kontroll och principerna som fastslogs är allmänt accepterade, även om det bland kraven finns utrymme för en större tillämpning av proportionalitet.

Att förordningen antogs så lång tid efter att programperioden börjat och att slutet av den föregående programperioden var överlappande, skapade dessutom stora svårigheter att effektivt inleda åtgärderna. Detta tillsammans med att nya regler infördes vad gäller åtaganden och betalningar kan förklara de stora summor som fortfarande skulle utbetalas i slutet av år 2002<sup>15</sup>.

De totala utgifterna som gick till strukturåtgärder ökade markant 2003 och överskred för första gången 2000 års nivå med utbetalningar som uppgick till 28,6 miljarder EUR. Detta tycks spegla:

- En kombinerad effekt av den finansiella disciplin som infördes i och med "n+2"-regeln, de

åtgärder som infördes i avsikt att förenkla förordningarna och en massiv inledning av program på lokal nivå under perioden 2000-2006.

- En betydande minskning av utbetalningar som väntar på att betalas ut för perioden 1994-1999.

I förhållande till åtaganden var utgifterna högst inom sammanhållningsfonden, där 100 procent betalades ut, och ERUF, där 96,5 procent betalades ut.

Medan regionala myndigheter medger att kontroller är avsedda att förbättra förvaltning och styrning, upplevs kravens omfattning ofta som en börda vars vinster inte väger upp de administrativa kostnader som följer. Det finns uppfattningar om att det under den nuvarande programperioden råder brist på flexibilitet, i synnerhet vad gäller "n+2"-regeln (enligt vilken budgetanslag måste användas inom två år för att inte gå förlorade). Det råder också missnöje över att de nationella systemens procedurer upprepas i onödan. Man kritiserar även det faktum att de nya kraven införts på ett så sent stadium att de tvingat regioner att ändra system som redan fastställts. Detta har lett till att programmen genomförts för sent och att en dominoeffekt uppstått tillsammans med "n+2"-regeln eftersom man fått press på sig att spendera, vilket därmed skett på bekostnad av kvalitet och innovation. Enligt vissa medlemsländer och regioner är kostnaderna för att införa alla finansiella kontrollprocedurer som krävs av kommissionen för höga i förhållande till de vinster görs. Kostnadsfrågan är särskilt angelägen för mål 2-åtgärder. Det finns uppgifter som visar på att implementeringskostnaderna för kontroll av åtgärderna utgör en stor del av de totala utgifterna.

### Urval av projekt och genomförande

Förutom för stora projekt (över 50 miljarder EUR i totala kostnader under perioden 2000-2006) är det medlemslandet eller regionen i fråga som väljer projekt. Enligt de utvärderingar som gjorts har urvalsprocedurerna, som både innefattade konkurrens- och kösystem, uppfattats som formella men korrekta. I vissa fall ansåg man att procedurerna

var för komplicerade och att detta kunde ha en avskräckande effekt på potentiella projektförslag. För mål 1-programmen kunde man konstatera att det rådde viss brist på överskådlighet, medan uppgifter visade på att man i mål 2-regioner utgick alltmer från formella kriterier och att det rådde ökad professionalism och bättre överskådlighet. I mål 6-regioner var urvalsprocessen i vissa fall oklar och involverade endast ett fåtal deltagare. Man fäste inte heller tillräcklig vikt vid hur projekten sedan utvecklades eftersom systemet var nytt i dessa områden.

Trots att förvaltningen av statliga stöd har utvecklats, finns det fortfarande utrymme för ytterligare förbättringar, i synnerhet vad gäller urval och genomförande av stora investeringsprojekt. Enligt utvärderingen av mål 1-program var endast en tredjedel av projekten genomförda inom den planerade tidsramen och en tredjedel överskred denna med över ett år. Två tredjedelar av projekten överskred budgeten och av dessa kostade 20 procent över 30 procent mer än vad som planerats från början. Anledningarna fanns vara felaktig planering, däribland att man varit oförmögen att förutse problem med landegendomar, bristfälliga kostnadsberäkningar och administrativa förseningar.

### Att ge kontrollsystem en mer strategisk roll

Även om kontroll är en mycket viktig del i systemet, visar erfarenhet att kontrollkommittéer fokuserar alltför mycket på frågor som rör finansiell förvaltning, i synnerhet då det gäller att garantera att strukturfondernas finanser tas upp, snarare än strategisk förvaltning. Detta påverkar beslutsprocessen och gör att det finns en tendens till att resurserna går till områden där man redan har sett att de tagits upp väl, vilket hindrar mer innovativa åtgärder och vägar. En av utmaningarna för att förbättra sammanhållningspolitiken är att ge kontrollkommittéer en mer strategisk roll. I detta hänseende är det viktigt att förvaltande myndigheter tillkännager kontrollkommittéernas viktiga roll för samarbete och att de inte endast ses som enheter som godkänner beslut någon annanstans.

De utvärderingar som gjorts av strukturfondernas program har uppmärksammat kontrollsystemens bristfälliga kvalitet under perioden 1994-1999, även om det var tydligt att det skett förbättringar. Utvärderingarna framhöll vikten av att kontrollkommittéerna hade tillgång till användbar information om hur programgenomförandet fortskred.

Även om kontrollen har skärpts under perioden 2000-2006 och lagt större tonvikt vid indikatorer och att sätta mål, förekommer alltför ofta problem. Det är i synnerhet indikatorerna som ofta saknar tydliga definitioner och lätt blir för många, särskilt då programmen har en alltför vid inriktning. Dessutom är många kontrollsystem ännu inte, tre år efter programstarten, redo att användas och kompliceras av ERUF:s, ESF:s och EUGFJ:s olika krav.

### Utvärderingar

Utvärderingarna av strukturfondernas program utvecklades och förbättrades under 1990-talet, vilket ledde till att förvaltningen av fonderna blev mer överskådlig och förståelig. Medan huvudvikten 1988 lades på att ekonomiskt granska fonderna, kom uppmärksamheten med tiden att bli vidare och att även gälla stödets resultat. Även om alla medlemsländerna följer kraven på att utvärdera hur fonderna använts, och i vissa fall har infört proceduren inom andra politiska områden, är sätten som utvärderingarna utförs på mycket olika mellan medlemsländerna till följd av skilda traditioner och kulturer.

Tidigare hade utvärderingarna endast en liten inverkan eftersom de genomfördes för sent för att kunna påverka de viktiga beslut som skulle baseras på denna information. För att lösa detta problem fastställer man i den nuvarande strukturfondens förordning särskilda tidsfrister för utvärderingarna som är knutna till resultatreserven. Under 2004 kommer kommissionen att förbereda en kommuniké som anger resultaten av utvärderingarna efter halva programperioden och hur resultatreserven fördelats.

Man begär numera av medlemsländerna att de skall göra utvärderingar på ett förstadium, då halva perioden gått, i samarbete med kommissionen och att utvärderingarna efteråt sedan görs av kommissionen. Utvärderingen efter halva tiden, med en fastställd tidsram för att garantera att resultaten kan användas, uppfattas av vissa som alltför byråkratisk<sup>16</sup>. Vissa menar även att det är svårt att effektivt använda resultaten av den sista utvärderingen eftersom den genomförs två år efter programperiodens slut.

Då regioner och medlemsstater blir mer involverade i utvärderingen kommer den med största sannolikhet att förbättras och bli mer användbar och relevant. Detta innebär att man bör fästa större vikt vid hur utvärderingsprogrammen utformas och att dessa anpassas till lokala och nationella behov.

### De första resultaten från utvärderingen efter halva tiden

Alla strukturfondernas program har under perioden 2000-2006 varit föremål för utvärderingar efter halva programtiden. Dessa genomfördes innan slutet av år 2003. En första analys av resultaten visar följande:

- Utvärderingarna bekräftar i stor utsträckning att de strategiska val som gjordes år 2000, i synnerhet den vikt som lades vid Lissabonprioriteringarna (innovation, informationssamhället och nätverk), var väl lämpade. Utgifterna uppgick till 60 miljarder, vilket motsvarar 30 procent av strukturfonderna. Det finns emellertid utrymme att lägga ännu större vikt vid dessa prioriteringar, i synnerhet vad gäller innovation och luckor i nätverken.
- Trots en långsam start så har takten på finansiellt upptagande av stöden ökat och n+2-regeln tycks ha stimulerat länderna att genomföra programmen fortare. I vissa fall verkar emellertid en alltför mekanisk tillämpning av denna regel ha haft en negativ effekt på kvalitet och innovation.

- Projektens urvals- och implementeringssystem bedöms vara bättre än tidigare, även om otympliga byråkratiska procedurer i vissa fall gjort dem ineffektiva.
- Moderniseringen av administrationer, som delvis stimuleras av strukturfonderna, måste åtföljas av "intelligenta" informationssystem för att förvaltare och beslutsfattare skall kunna utvärdera åtgärderna fortlöpande och anpassa åtgärderna då det är nödvändigt. De kontrollsystem som är baserade på en mängd indikatorer måste förenklas och använda informationen på ett mer strategiskt sätt.
- Inom vissa program har många mål uppnåtts, i synnerhet inom området för transportinfrastruktur.

Det är ännu för tidigt att avgöra investeringarnas effekter för hela perioden 2000-2006, men mellan 2000 och 2002 beräknas investeringarna i Spanien, inom gemenskapens stödramar, Community Support Framework (strukturfonderna plus nationella offentliga utgifter), ha haft en effekt på 0,4 procent av BNP (och beräknas bli 2,4 procent år 2006).

### Resultatreserven – att belöna framgång

Resultatreserven tar hänsyn till flera aspekter av god förvaltningspraxis, i synnerhet finanskontroll, effektiv implementering, kontroll och utvärdering. Reserven är en innovation och under nuvarande programperiod avsätter man 4 procent av strukturfondernas resurser fram till den 31 mars 2004. Utdelningen baseras på om de mål som initialt fastställdes i programdokumentet uppnåtts. Målen är relaterade till effektivitet (produktion och erhållna resultat), finansiella frågor och förvaltning. Hanteringen av reserven måste självfallet fortfarande provas i praktiken, men den är ett första steg mot en målinriktad förvaltning. Dessutom introducerar den för första gången ett ekonomiskt incitament för god styrning, vilket är ett mål som medlemsländer och regioner självfallet är intresserade av att uppnå.

Det råder en viss oro över att reserven kommer att visa sig vara komplicerad och byråkratisk. Reserv-ven ser emellertid främst till de viktigaste resulta-ten, såsom finansiell upptagning av stöden och kvaliteten på den data som används vid kontroll. Samtidigt är man orolig över att vikten som läggs på finansiell upptagning kommer att vända bort uppmärksamheten från kvaliteten på projekten och endast fokusera på utgifterna.

### Olika förvaltningsmetoder

Även om strukturfondernas procedurer har beskri- vits som enhetliga, har utvärderingar och andra undersökningar visat att det finns mycket olika procedurer och att myndigheter blir allt bättre på att förvalta fonderna. De bästa förvaltningsprinci- perna finns i förordningarna och har förtydligats och förbättrats i samband med varje programperi- od. Samtidigt har varje medlemsland gått igenom sin specifika utvecklingscykel och med tiden blivit bättre på att implementera fonderna mer effektivt.

#### Några preliminära resultat i spanska mål 1-regioner mellan 2000 och 2002

- Förbättrad tillgänglighet: 476 km väg- eller mo- torvägssträcka och 173 km järnvägssträcka har byggts eller förbättrats. 810 km energidistrib- utionsnätverk och 250 km gasledningar har byggts.
- Stöd till en produktiv miljö: 4 600 små och me- delstora företag har fått stöd, med en hävstångs- effekt på investeringar på omkring 12,2 miljarder EUR.
- Utveckling av kunskapssamhället: 1 503 forsk- ningscenter och 48 199 forskare har erhållit stöd. 26 864 ADSL-linjer har installerats.
- Mänskliga resurser: omkring 7 miljoner männi- skor erhöll stöd från ESF. Av dessa fick 57 pro- cent fortbildning.

### Uppfattningen om EU:s strukturpolitik i regionerna

I fallstudierna om regionala tjänstemäns syn på EU:s politik, som redogjordes för i del 3 ovan, bad man även att få deras åsikt om strukturfondernas åtgärder. Alla var överens om att fonderna hade en positiv effekt på mål 1-regioner, i synnerhet vad gäller infrastruktur och särskilt i sammanhållnings- länderna där konvergensen av BNP per capita mot EU:s genomsnitt var ett mycket viktigt mål för den nationella politiken.

I andra mål 1-regioner, som erhöll mindre anslag (exempelvis i Flevoland och Skottlands högland och öar), tillkännagav man att ländernas regionalpolitik prioriterat dem mer efter att de blivit beviljade mål 1- stöd.

I mål 2-regioner bekräftar fallstudierna att det fanns svårigheter att få fram data på regional nivå och att därmed utvärdera utvecklingen, samt att summorna i fråga ofta inte var tillräckliga för att vända den dåliga utvecklingen i berörda regioner.

Det är ofta i mål 2-områden som problemen ökar, oavsett om det rör sig om demografisk utveckling, utbildningsnivå, omstruktureringar av traditionella industrier, arbetslöshet, miljö och så vidare. Före- tagsinvesteringar har en tendens att koncentreras till andra delar av regionen eller till närliggande områ- den, vilket gör att det enda stödet kommer från strukturfonderna.

I många fall låg fokus på strukturfondernas kvalitet snarare än på deras kvantitativa effekt, i synnerhet i regioner där strukturfondernas bidrag var relativt små, antingen i förhållande till BNP, investeringar eller statsbudget. I dessa fall nämndes oftast sam- arbete, projekt och strävandet efter en integrerad strategi på regional nivå som de största fördelar som gemenskapsåtgärderna fört med sig. Dessa ansågs ha stärkt institutionell kapacitet och i synnerhet de kunskaper som krävs för utvärdering, särskilt inom horisontella teman såsom lika möjligheter, hållbar utveckling och innovation.

Med undantag av de regioner som hade stor självbestämmanderätt, tycks gemenskapspolitiken generellt sett inte ha tillämpats på ett helt koordinerat sätt. Samtidigt försvårades möjligheterna till samordning av att det rådde brist på en stark regional förvaltningsstruktur. Nästan alla ansåg emellertid att den nuvarande programperioden var bättre koordinerad än tidigare perioder eftersom man hade fått större erfarenhet.

Den avsevärda kostnadsökning som var relaterad till förvaltning, utvärdering och kontroll under perioden 2000-2006 kritiserades emellertid kraftig (en av studierna nämnde en ökning från 5 procent av de totala kostnaderna till 20 procent). Det rådde också stort missnöje över att procedurerna för att förvalta sammanhållningspolitiken var komplicerade och att de hade blivit alltmer komplicerade för varje programperiod. Däremot såg man samarbetet mellan sociala parter, företag och andra organisationer som ett avsevärt framsteg och som något man borde utveckla mer.

#### **Regionkommitténs förslag till att förbättra förvaltningen av strukturfonderna**

Regionkommittén fick i uppgift att utarbeta en rapport om hur man kunde förenkla förvaltningen av sammanhållningspolitiken efter 2006 utifrån en omfattande studie av de myndigheter som ansvarar

för administrationen av strukturfonderna på lokal nivå. Resultaten diskuterades på en konferens i Leipzig i maj 2003 och presenterades för Europeiska kommissionen i juli 2003. Kommittén gav följande rekommendationer:

- Bättre sammanhållning och närmre samordning både internt (mellan olika fonder, kommissionsenheter och regeringsdepartement) och externt (mellan nationella och regionala program och gemenskapsprogram).
- Bättre tillämpningar av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Det är viktigt att acceptera att regionala och lokala myndigheter oftast är de som är mest lämpade att fatta politiska beslut och implementera dessa effektivt.
- Att förfölja en gemenskapsbaserad regional strategi.
- Att vidhålla resurserna då en sammanhållningspolitik med minskade resurser är otänkbar.
- Att låta den sektoriella politiken bidra mer till sammanhållning.
- Förenklade procedurer och större medansvar.
- Större erkännande av vikten av regionalt samarbete för att uppnå integration.

Det går att identifiera tre huvudsakliga typer av förvaltning av strukturfonderna:

- En mycket centraliserad metod som huvudsakligen innefattar sektoriella program.
- En kombination av centraliserade och decentraliserade program.
- En decentraliserad metod som tillämpas på mer regionala program.

Systemen har utvecklats med tiden och ofta gått från en centraliserad metod till en decentraliserad metod via en kombination av de båda. Resultaten

av utvärderingarna visar på att det antingen är den centraliserade eller den decentraliserade metoden som är effektiv, även om den sistnämnda oftast är mer effektiv eftersom den lättare kan tillfredsställa regionala behov.

En centraliserad metod har en tendens att vara mer effektiv eftersom beslutsfattandet går snabbare och flexibiliteten är större, men den är mindre lyhörd för regionala behov och brukar även använda mer traditionella procedurer, vilket motverkar innovation. De flesta sammanhållningsländerna och regioner i södra Italien använde sig av

centraliserade system under den första programperioden, men övergick till en mer decentraliserad metod under senare programperioder. Denna övergång var mindre tydlig i Portugal, medan Italien, Spanien och Grekland började decentralisera under perioden 1994-1999 och Irland 2000-2006.

Mål 1-regioner i östra Tyskland och dessa regioner i andra länder har decentraliserade system, som trots att de ibland kan vara komplicerade även fungerar väl.

Strukturfondernas förvaltning i mål 2-regioner är generellt sett decentraliserad. Även i länder som traditionellt sett har en centraliserad styrning, såsom Frankrike och Storbritannien, har beslutsmakt och administration decentraliserats i mål 2-regioner. I mer allmän bemärkelse har mål 2-program integrerats alltmer i regionalpolitiken.

### Utvidgning och sammanhållningspolitik: framtida utmaningar

Strukturfondernas stöd kommer att inta en central plats för de nya medlemsländerna då det gäller att stärka deras konkurrenskraft och hjälpa dem att komma i kapp med resten av EU och dess BNP per capita. Nedan granskas erfarenheter från de olika föranslutningsfonderna och vissa lärdomar dras från förhandlingarna om de nationella utvecklingsplanerna och programmen för att implementera strukturfonderna under perioden 2004-2006.

#### Erfarenheter från föranslutningsfonderna

Under perioden 2000-2006 bidrar EU med omkring 3 miljarder EUR om året i finansiellt stöd till anslutningsländerna. Detta kommer från tre olika källor: ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession aid), som finansierar transport- och miljöprojekt, SAPARD (Special Action for Pre-Accession measures for Agriculture and Rural

development), som går till jordbruk och landsbygdsutveckling, och PHARE som bidrar ekonomiskt med att stärka administrativ och institutionell kapacitet som ett förberedande steg inför anslutningen.

Stöden inför anslutningen var till viss del avsedda att lära länderna hur de skulle använda dessa effektivt innan de fick betydligt större stöd efter anslutningen. De förväntades därför utveckla institutionella åtgärder som passade lokala förhållanden och behov och samtidigt möta EU:s krav för hur offentliga stöd skall förvaltas.

#### PHARE

PHARE har sedan år 2000 varit inriktad på att förbereda anslutningsländerna inför anslutningen. Budgeten, som har ökats till 1,6 miljarder EUR om året, skall huvudsakligen gå till tre prioriterade områden:

- Skapande av institutioner (30 procent)
- Investeringar i legal infrastruktur för att garantera överensstämmelse med EU:s regelverk (35 procent)
- Stöd för ekonomisk och social sammanhållning (35 procent).

De tio nya medlemsländerna kommer att fortsätta att erhålla PHARE-stöd i åtminstone tre år efter att de gått med i EU i maj 2003, medan Bulgarien och Rumänien kan förfölja programmet ytterligare en tid.

#### ISPA

Isa motsvaras i stort sett av sammanhållningsfonden och stödjer investeringar i transportsystem och miljöinfrastruktur. Dessa båda områden förbidsågs i årtionden innan övergångsperioden började och de kan i dag inte tillgodose kraven för en modern ekonomi. Vad gäller transporten så prioriterar man större vägar, som definierats i TINAnätet (bedömning av transportinfrastrukturbehoven) och som förbinder anslutningsländerna till

nuvarande medlemsländer. Miljöstöden är främst inriktade på vattenförsörjning och hantering av avloppsvatten och avfall.

Stöden, som totalt sett uppgår till något över 1 miljard EUR per år, ges endast till projekt som överstiger 5 miljoner EUR. År 2000 och 2001, de två första implementeringsåren, gjordes stora satsningar för att förbereda projekt som kunde beviljas stöd och den administrativa organisation som krävdes för att genomföra projekten. I slutet av 2002 hade 249 projekt med Ispa-stöd på 3,2 miljarder EUR godkänts av kommissionen. Dessa var jämnt fördelade mellan transport och miljö och inom transport mellan väg- och järnvägssektorn. De flesta projekten var inriktade på att renovera och modernisera redan existerande infrastruktur.

Länderna har i allt större utsträckning valt projekt i linje med nationella transport- och miljöstrategier för att använda de begränsade resurserna så effektivt som möjligt.

Ispa har även bidragit till att bygga upp know-how och administrativ kapacitet med hjälp av teknisk assistens vad gäller utbildning inom upphandlingsprocedurer, finansiell förvaltning, förberedande av projekt och teknisk dokumentation, kostnads- och intäktsanalys, samt hur man använder kommissionens decentraliserade genomförandesystem (EDIS)

## SAPARD

Sapard allokerar 500 miljoner EUR om året för att hjälpa anslutningsländerna att införa EU:s regelverk enligt den gemensamma jordbrukspolitik och omstrukturera jordbrukssektor och landsbygdsområden. Stödet är baserat på en utvecklingsplan, som utarbetats av länderna och som innefattar ett begränsat antal åtgärder, såsom att skapa bättre förhållanden för kvalitet, att tillämpa veterinärkontroller och kontroll av grödor och organisera producentgrupper och jordregister. Stödets omfattning för de olika åtgärderna varierar mellan länderna, även om en stor del går till investeringar inom produktberedning och marknadsföring

(26 procent av de totala stöden) och jordbruk och landsbygdsinfrastruktur (cirka 20 procent).

Trots att genomföringen av Sapard har gått långsamt<sup>17</sup>, har stöden haft en positiv effekt på anslutningsländerna då de har sporrat dem att skapa finans- och kontrollsystem som liknar dem i de nuvarande medlemsländerna, vilket har hjälpt dem att förbättra den administrativa kapaciteten.

## Lärdomar från de nationella utvecklingsplanerna

### Övergången – en utmaning

För anslutningsländerna är den första programperioden under vilken de kan beviljas stöd relativt kort, från 2004 till 2006. Perioden innebär dels en möjlighet att fastställa en följdriktig regional utvecklingsstrategi, dels en utmaning då det gäller att integrera principerna för EU:s strukturpolitik i det nationella politiska systemet och skapa lämpliga åtgärder för att införa dessa.

Man har kommit överens om att strukturåtgärderna under denna korta programperiod främst skall gälla ett begränsat antal områden för att få största möjliga effekt och förenkla genomförandet. I de fyra största medlemsländerna (Polen, Ungern, Tjeckien och Slovakien) kommer stödet att implementeras genom ett program för gemenskapsstöd, kombinerat med åtgärdsprogram, och i andra länder genom ett programplaneringsdokument (Single Programming Document).

De totala stöden, inklusive de som kommer från sammanhållningsfonden, uppgår till något över 7,3 miljarder EUR om året, enligt 1999 års priser. Dessa kommer att öka i och med ländernas offentliga samfinansiering, som även den kommer att öka markant i förhållande till nuvarande nivåer. Detta ställer nya krav på offentliga budgetar, som under senare år varit belastade av en relativt låg tillväxt i ett antal av länderna (tabell A4.11).

## Nya strategier

Det viktigaste målet i alla anslutningsländer är att uppnå och bevara en hög ekonomisk tillväxttakt för att öka levnadsstandarden och sysselsättningsnivån. De nationella utvecklingsplanerna skiljer sig markant i fördelningen av bidrag till områden där åtgärder skall göras, vilket speglar skillnader i sociala och ekonomiska förhållanden och vad man uppfattar som viktigt. Den andelen av fonderna som går till investeringar i infrastruktur varierar därmed från 19 procent i Slovenien till 78 procent på Cypern. Stöden till utbildning, fortbildning och andra program går från 14 procent på Malta till 28 procent i Slovenien och stöden till produktionsinvesteringar går från 14 procent i Tjeckien till 54 i Slovenien, av vilka en stor del går till små och medelstora företag.

Länderna har utarbetat programplaneringsdokument för att identifiera och ta itu med de huvudsakliga utvecklingsbehoven. Detta är viktigt med tanke på att strukturfonderna och ländernas samfinansiering tillsammans antagligen kommer att uppgå till omkring 25 procent av alla offentliga utgifter som går till strukturella investeringar. De övergripande åtgärderna för att uppnå tillväxt är i linje med Lissabonstrategin. I Polen, Ungern och Tjeckien har åtgärdsprogram för regional utveckling utarbetats. Inom dessa delar centrala och regionala myndigheter ansvaret för att genomföra åtgärderna och en avsevärd del av budgeten har avsatts till dessa program.

De flesta länders program identifierar emellertid ett stort antal skilda åtgärdsområden och saknar ofta en tydlig inriktning och strategisk vision. Nuvarande medlemsländers erfarenheter tyder på att om detta inte rättas till kommer det att komplicera genomförandet av programmen och minska deras effekt och hållbarhet.

De analytiska metoder och informationskällor som används behöver även de utvecklas ytterligare för att garantera program med högre kvalitet efter 2006. Det finns endast begränsade analyser av många av programmen vad gäller samverkan

mellan strukturfonderna och nationell politik, samtidigt som horisontella teman såsom miljö och lika rättigheter för alla inte är tillräckligt integrerade.

Då programmen skulle utformas fick alla länderna stöd i form av utvärderingar för att bedöma vilken effekt de skulle komma att få. Dessa utfördes till största delen av externa expertteam. Enligt dessa beräknades gemenskapens stödramar (CSF) öka BNP med omkring 4 procent i Ungern och något över 3 procent i Polen om man tar multiplikatoreffekter med i beräkningen (BNP kommer med andra ord att bli så många procent högre än vad den annars skulle ha blivit). Investeringarna i Ungern beräknas öka BNP med 8 procent, medan arbetslösheten i Polen beräknas minska med nära 2 procent av arbetskraften 2007.

## Att implementera stöden – en utmaning

Strukturfonderna kräver noggranna förberedelser. Man måste skapa en administrativ struktur och åtgärder för att hantera de summor som kommer att utbetalas. Dessa förberedelser inleddes för en tid sedan i samband med förhandlingarna om anslutningsfördragen.

Under det förberedande stadiet har anslutningsländerna gjort tydliga framsteg i att skapa ett mer effektivt samarbete mellan olika administrativa myndigheter, vilket lett till mer koordinerade och effektiva program. Stora satsningar har gjorts för att utbilda personal, i synnerhet i viktiga ministerier och implementeringsorgan, medan förbättringar gjorts inom många regionala och lokala myndigheter. Då strukturfonderna implementeras kommer emellertid många olika delar av administrationen i anslutningsländerna att påverkas, alltifrån enheter för strategisk planering i regeringar till lokala myndigheter ansvariga för urval av enskilda projekt. Frågan om administrativ kapacitet kommer alltjämnt att vara mycket viktig under perioden 2004-2006 och därefter. Att denna stärks, till viss del genom erfarenhet, är ett villkor för att programmets implementering skall kunna decentraliseras ytterligare efter år 2006.

Som en allmän slutsats kan sägas att programplaneringsdokumenten och de åtgärder som planeras speglar den nuvarande periodens övergångskaraktär och förbereder för de strategier som skall följas och de strukturer som skall underlätta deras genomförande under nästa programperiod.

## Utmaningarna för anslutningsländerna

Man kan lätt se anslutningsländerna som en enda enhet med lika karakteristika och problem, men detta är långt ifrån sanningen. Även om problemen nästan överallt är akuta och omfattande och en stor del av den grundläggande infrastrukturen är illa åtgången, omodern eller inte finns alls, så är problemen olika och inte av samma omfattning i olika länder och regioner. Detta syns i skillnaderna i BNP per capita, som är större än i nuvarande EU15, både mellan länder och regionerna inom dessa. Av ännu större vikt är att skillnader inom många olika områden har en tendens att vara mycket större än i nuvarande mål 1-regioner. Detta får stora konsekvenser på hur strukturpolitiken skall utformas. Målsättningen för varje region måste vara att försöka identifiera de viktigaste problemen som hämmar konkurrenskraft och investeringar i regionen och att först och främst lösa dessa så att en hög tillväxttakt kan uppnås så snabbt som möjligt.

Regionala skillnader har dessutom en tendens att öka snarare än minska då utvecklingen främst sker i och omkring storstäderna, i synnerhet i huvudstäderna, som utgör centrum för nya växande verksamheter, särskilt inom tjänstesektorn. Denna tendens blir ännu mer uttalad då utländska direktinvesteringar främst görs i samma områden eftersom de lockas av de tjänster och det utbud och yrkeskunnande som finns där.

**Transportförbindelserna** är däremot bristfälliga i alla länderna. Pendling, till och med till huvudstäder, sker därmed i mycket mindre skala än i nuvarande medlemsländer (under en tredjedel mindre). Förbättringar av transportsystemen måste få högsta prioritet, inte bara för att möjliggöra utveckling, utan även för att underlätta ökad handel mellan regioner och länder. För närvarande är handeln mellan länderna låg trots att de är naturliga handelspartners och skulle behöva öka handeln för att gynna en gemensam tillväxt. Trots att länderna kommer att vinna på den planerade utbyggnaden av det transeuropeiska transportnätet, så är de nya vägar som planerats främst avsedda att förbinda dem med nuvarande medlemsländer snarare än att förbinda dem sinsemellan.

Målet att **fördela tillväxten jämnare** försvåras av att många regioner är relativt glesbebyggda och saknar större städer som skulle kunna locka investerare och tjäna som centrum för ekonomisk utveckling. Det är endast i Polen som det finns flera stora städer (med över 250 000 innevånare) som skulle kunna tjäna som tillväxtcentrum utöver huvudstaden. I 8 av de 41 NUTS2-regionerna i de nya medlemsländerna (fem i Polen, två i Slovakien och en i Tjeckien) finns det inga städer med över 100 000 innevånare och den största delen av befolkningen bor i städer eller byar med mindre än 20 000 innevånare. Detta boendemönster, kombinerat med den dominerande strukturen på den ekonomiska aktiviteten kommer troligen att bromsa utvecklingen om det inte finns goda transportförbindelser mellan städerna som gör det möjligt för människor att lätt ta sig från en stad till en annan, pendla till arbetet eller få tillgång till tjänster som flera städer på det viset kan samsas om.

För att åstadkomma en hållbar utveckling är det alltså nödvändigt att förbättra transportnäten. Detta måste dock göras utan att **miljön** tar alltför stor skada, i synnerhet med tanke på att den försumrats i årtionden och att industriell verksamhet lämnat efter sig områden som befinner sig i mycket dåligt skick. Med tanke på bristen på motorvägar och vägarnas allmänt dåliga skick, måste varje åtgärd för att förbättra transporten inkludera ett relativt storskaligt program för att bygga nya vägar och bredda redan existerande vägar. Hänsyn till miljön och risken för trafikstockningar gör dock att man parallellt med detta även måste förbättra järnvägsnätet för att begränsa övergången från järnväg till väg. Detta innebär att man måste förbättra spåren, göra elektrifierade spår och öka antalet dubbelspår, samt garantera att systemen kan samverka mellan olika länder (genom att standardisera spårvidd och elsystem till fullo). Det betyder också att man måste ta skillnader i lokala förhållanden med i beräkningen för att utforma en samordnad transportpolitik, som kan uppnå regionernas utvecklingsmål och samtidigt minska miljöförstöringen. Denna typ av samordnad transportpolitik saknas för övrigt i ett antal av de nuvarande medlemsländerna.

Det räcker dock inte med att genomföra förbättringar inom transport. Dessa måste ingå i en sammanhängande utvecklingspolitik som även lägger vikt vid att förbättra **utbildnings- och fortbildningssystem** så att dessa överensstämmer med arbetsmarknadens behov. Dessa har, i likhet med transportkraven, en tendens att vara olika i olika regioner beroende på ekonomisk aktivitet. Även om utbildningsnivåerna skenbart är höga, i den bemärkelse att en större andel av befolkningen i arbetsför ålder har högre utbildning än grundskoleutbildning, förser inte utbildnings- och fortbildningsprogrammen unga människor med de kunskaper som krävs för den nya ekonomins arbetsmarknad. Dessutom har en relativt liten del av befolkningen högre utbildning, samtidigt som möjligheterna till fortbildning för livslångt lärande är begränsade när man väl är ute i arbetslivet.

Det är även viktigt att ge stöd för **produktiva investeringar**, i synnerhet med tanke på de storskaliga strukturella förändringar i ekonomisk aktivitet som måste ske och detta på olika sätt i de olika länderna enligt respektive gällande mönster. (Jordbruk står för 19 procent av sysselsättningen i Litauen och Polen och 5 procent i Tjeckien. Företags- och finanstjänster står för 17 procent av sysselsättningen i Prag och Bratislava och 3 procent i vissa områden i Polen). Stöd för affärsinvesteringar är emellertid svåra att organisera effektivt då de flesta företag inom växande sektorer fortfarande är mycket små (under tio anställda) och har begränsad tillgång till affärstjänster. Detta gäller i synnerhet de regioner där tjänstesektorn är som mest underutvecklad och där behovet av omstrukturering är som störst.

En viktig del av stödet till företag är att hjälpa dem att stärka den **innovativa kapaciteten**, samt att etablera tjänster för rådgivning och finansiellt stöd för affärsutveckling. Än en gång bör framhållas att behoven är olika i olika regioner, vilket speglar variationer i utgifter som går till FoU, huruvida det finns forskningscenter och hur väl dessa och lokala företag samarbetar. (FoU-utgifter varierar exempelvis mellan 1 ½ procent av BNP i Slovenien och nära 4 procent av BNP i Stredni Cechy, området kring Prag och är endast under ½ procent i Lettland, Bulgarien och Rumänien och under 0,2 procent i vissa områden i Polen, Ungern och Bulgarien.)

Att identifiera strukturella behov är emellertid bara det första steget då det gäller att utforma regionala utvecklingsstrategier. Alla dessa behov kan inte tillgodoses samtidigt. Det är därför lika viktigt att fastställa en rad prioriterade handlingsområden och avgöra i vilken ordning investeringsprojekten skall genomföras. Dessa prioriteringar måste göras med hänsyn till den långsiktiga ekonomiska utveckling som regionen i fråga valt att följa och till hur regionerna påverkar varandra för att uppnå maximal tillväxt.

En central fråga för beslutsfattare, som gäller för alla länder men i synnerhet för de större länderna, är att avgöra i vilken utsträckning strukturstöden skall koncentreras till tillväxtcentrum där investeringsintäkterna med största sannolikhet kommer att komma snabbast och hur mycket de skall fördelas till regionerna utifrån deras behov. Att stärka de regioner som redan är mest konkurrenskraftiga kan komma att ge dem bäst möjligheter att uppnå hög tillväxt på kort sikt, medan fördelning av stöd enligt behov antagligen kommer att förbättra sammanhållningen och skapa en mer balanserad utveckling på lång sikt. Det är ett svårt val. Om stöd ges till städerna kommer de svagare regionerna ändå att behöva en minimal infrastrukturnivå och andra former av kapital för att kunna dra nytta av denna strategi på lång sikt., vilket innebär att det inte går att bortse från deras behov ens på kort sikt. Samtidigt måste man ta de administrativa problem som uppstår då man tillför stora mängder stöd till de minst utvecklade regionerna med i beräkningen.

Den senaste punkten kan inte ignoreras. Det måste tillkännages att den regionala utvecklingspolitiken kommer att implementeras i ett kontext där det finns läge att ifrågasätta **administrationens** förmåga att utforma och förvalta denna politik, där erfarenhet och kunskap i att hantera strukturella problem är bristfällig och det saknas samordning mellan olika myndigheter. Detta utgör oundvikligen ett hinder för programmen som skall genomföras. Det innebär att anslagen till de strukturella investeringarna måste kombineras med fortlöpande stöd för att förbättra administration på lokal nivå, utbilda personal och utveckla medel för förvaltning, samordning, kontroll och utvärderingsprogram, i synnerhet på regional nivå.

## Debatt om sammanhållningspolitikens framtid

Kommissionen startade en debatt om sammanhållningspolitikens framtid så tidigt som i början av år 2001. Kommissionärskollegiet var även engagerat i debatten. Kommissionens ordförande och några av kommissionärerna deltog i olika konferenser. Kollegiet har hållits informerade om alla frågor som behandlats under debatten genom de rapporter som kollegiet antagit under denna period.

Den 31 januari 2001 antog kommissionen den andra rapporten om ekonomisk och social sammanhållning [KOM(2001) 24 slutlig]. Rapporten analyserade för första gången de utmaningar som utvidgningen kommer att föra med sig och inledde en diskussion om sammanhållningspolitikens allmänna principer efter år 2006.

Den 21 och 22 maj 2001 höll kommissionen det andra europeiska forumet om sammanhållning med ett stort antal deltagare (nära 2000 anmälda och 1700 andra närvarande) och politiskt medverkande på mycket hög nivå.

På rådet "allmänna affärer" den 11 juni 2001 noterade kommissionen nuvarande och blivande medlemsländers oro, i synnerhet memorandumet som presenterades av den spanska delegationen rörande utvidgningens effekter på ekonomisk och social sammanhållning. Kommissionen tillkännagav även att man skulle fortsätta sitt arbete och regelbundet rapportera till rådet. Kommissionen meddelade att man skulle förbereda den tredje rapporten om sammanhållning med förhoppning om att lämna lämpliga förslag till sammanhållningspolitiken efter år 2006.

Flera medlemsländer och representanter från regioner, städer och sociala parter kom med åsikter om de frågor som togs upp i debatten. I linje med det åtagande som gjordes i juni 2001, antog kommissionen två utvecklingsrapporter om ekonomisk och social sammanhållning den 30 januari 2002 [KOM(2002) 46 slutlig] och den 30 januari 2003 [KOM(2003) 34 slutlig]. Dessa dokument uppdaterade

uppgifterna i den andra sammanhållningsrapporten (januari 2001), i synnerhet de som rörde ekonomiska och sociala skillnader mellan regioner.

Kommissionen höll ett antal diskussionsmöten i vilka många av de som ansvarade för politiken inom detta område från medlemsländer, regioner och städer deltog:

- Den 26 och 27 maj 2002 hölls ett seminarium om unionens regionala prioriteringar med omkring 600 deltagare.
- Den 8 och 9 juli 2002 hölls ett seminarium om stadsregioner.
- Den 30 september 2002 hölls ett seminarium om prioriteringar för sysselsättning och social sammanhållning.
- Den 9 oktober 2002 hölls ett möte med ministrarna som ansvarade för regionalpolitik. Man var ense om att förenkla strukturfondernas genomförande under perioden 2000-2006.
- Den 17 och 18 oktober 2002 hölls ett seminarium om bergsområden.
- Den 3 och 4 mars 2003 hölls ett seminarium om strukturfondernas framtida förvaltning.
- Den 8 juli 2003 hölls en konferens om "Sammanhållning och konstitution: regionernas roll och ansvarsområden", där över 180 regionsansvariga och lokala och regionala representanter från medlemsländerna och anslutningsländerna deltog.
- Den 13 november 2003 hölls en konferens i Salzburg om landsbygdsutvecklingspolitikens framtid.

Kommissionens generaldirektorat för regionalpolitik har nyligen lagt ut alla bidrag som erhållits från gemenskapsinstitutioner, medlemsländer, nya medlemsländer, regioner, städer, regionala organisationer, sociala parter och forskningsinstitut på webbplatsen:

[http://europa.eu.int/comm/regional\\_policy/debate/reflex\\_en.htm](http://europa.eu.int/comm/regional_policy/debate/reflex_en.htm)

Över hundra bidrag finns att tillgå. De kommer huvudsakligen från debatter, seminarier, interministeriella underkommittéer och olika undersökningar. De utgör en ny kollektiv satsning att skapa debatt kring ett av EU-politikens områden.

Kommissionens representanter har deltagit i hundratals möten, konferenser och seminarier som hållits runtom i unionen i detta ämne. Kommissionen har även mottagit hundratals delegationer för att diskutera gällande frågor.

Tre informella möten med ministrar ansvariga för regionalpolitik organiserades av det belgiska ordförandeskapet (Namur, 13 och 14 juli 2001), det grekiska ordförandeskapet (Halkidiki, 16 maj 2003) och det italienska ordförandeskapet (Rom, 20 oktober 2003). Ett annat ministeriellt möte kommer att äga rum på det irländska ordförandeskapets initiativ den 27 och 28 februari 2004.

En innehållsrik debatt har även ägt rum i Europaparlamentet, som ledde till att flera resolutioner om sammanhållningspolitik antogs, däribland:

- Den 7 november 2002 antogs en resolution om Schroedterrapporten (Gruppen de gröna, Tyskland).
- Den 3 september 2003 antogs resolutioner om Mastorakisrapporten (Europeiska socialistpartiet,

Grekland) och Pomés Ruizrapporten (Europeiska folkpartiet, Spanien).

Regionkommittén antog en förklaring i Leipzig den 5 och 6 maj 2003, som uppmanade de europeiska institutionerna att stärka EU:s politik inom regional utveckling. Kommittén antog även två viktiga yttranden i denna fråga den 2 juli 2003:

- Schneiderrapporten om den andra utvecklingsrapporten om ekonomisk och social sammanhållning.
- En gemensam framtidsrapport av herr Fitto (Europeiska folkpartiet, Italien) och herr Van Cauwenberghe (Europeiska socialistpartiet, Belgien) om styrning och förenkling av strukturfonderna efter 2006.

Europeiska och sociala kommittén har även bidragit till debatten om sammanhållningspolitikens framtid genom att anta yttranden om de två utvecklingsrapporterna och två förberedande yttranden den 25 september 2003 om:

- Barros-Valerapporten om "Samarbete för att implementera strukturfonderna".
- Dassisrapporten om "Medverkan från övrig gemenskapspolitik till ekonomisk och social sammanhållning".

1 I Danmark, Luxemburg och Storbritannien finns det ännu inte tillräcklig information att tillgå.

2 EIB stöder huvudsakligen regional utveckling genom att ge enskilda lån för stora projekt eller program och genom att ge globala lån till finansiärer för mindre planeringsprogram. Den Europeiska investeringsfonden (EIF) investerar i riskkapitalfonder och erbjuder garantiportföljer genom kredithöjning, kreditförsäkring och strukturerade transaktioner för att utveckla små och medelstora företag. EIB:s låneåtgärder kompletterar ofta stöden från strukturfonderna med avsikt att ge budgetens och kapitalmarknadens resurser maximal effekt.

3 Dessa undersökningar har framfört flera förklaringar till konvergensen och kommit fram till en rad bedömningar av sammanhållningspolitikens effekter, som till viss del beror på tidsperioden, de länder eller regioner som studerats, de uppgifter som funnits tillgängliga och den använda modellens tekniska särdrag. De flesta av undersökningarna följer den "allmänna" metoden och mäter därmed regional konvergens i förhållande till EU:s eller landets BNP.

4 Utförd enligt Hermins makroekonomiska modell, som utarbetades i början av 1990-talet och som sedan har använts i stor utsträckning för att beräkna gemenskapens stödpolitikens effekter.

5 Här definierad som åtgärder inom ramen för gemenskapens stödprogram Community Support Frameworks (CSF), som samordnar EU:s regionala åtgärder som är knutna till strukturfonderna och offentliga utgifter för samfinansiering.

6 Beräkningen av de arbetstillfällen som skapats brutto är relativt säker, medan de arbetstillfällen som skapats netto är något osäker med tanke på att det är svårt att ta förflyttningar och ersättningar med i beräkningen. Det finns också vissa svårigheter att isolera gemenskapsprogrammets effekter från de nationella politiska åtgärder som genomförts samtidigt.

7 Dataproblem gör att det är svårt att få fram tillförlitliga uppgifter för programperioden 1994 till 1999.

8 Under perioden 2000-2006 inleddes MEDOC-programmet (Méditerranée occidentale) inom ramen för INTERREG IIB. Programmet omfattade regioner i Portugal, Spanien, Frankrike och Grekland (från 2003) samt Gibraltar och erhöll sammanlagt omkring 119 miljoner EUR från ERUF. Det huvudsakliga målet var att främja samarbete mellan dessa regioner inom fyra områden (eko-

- nomisk utveckling, territoriell planering, transport- och informations- och kommunikationsteknologi och miljöskydd) för att stärka förbindelserna med andra Medelhavsländer och få dem att delta i projekt.
- 9 Undersökningarna, som utfördes i utvalda programområden i EU, visade att 68 procent av de tillfrågade tyckte att stadsmiljön hade förbättrats eller förbättrats avsevärt under de senaste tio åren och omkring 49 procent ansåg att URBANs målområden hade blivit mer attraktiva områden att bo i.
  - 10 Omkring 16 miljarder EUR är avsatta till stadspolitik under perioden 2000-2006 (omkring 14 procent av strukturfonderna). Över 15 miljarder EUR av dessa utdelas inom ramen för de viktigaste programmen mål 1 och mål 2, som huvudsakligen är inriktade på vitalisera stadskärnor. Förutom dessa specifika åtgärder genomförs dessutom nästan alla program i stor utsträckning i städer utan att för den skull kallas "stadsåtgärder". Dessa inkluderar alla former av stadsutveckling, däribland investeringar i infrastruktur, stöd till små och medelstora företag och aktiviteter för att bekämpa socialt utanförskap.
  - 11 Sex regionala teknologiplaner lanserades mellan 1993 och 1994, 33 regionala innovationsstrategier (RIS) 1996, följt av 25 RIS+ (genomförande av RIS) 1999. Dessa utgick från en metod som kommissionen hade föreslagit. Trettio av dessa projekt beskrivs och analyseras i "Regionala innovationsstrategier inom ramen för ERUF:s innovativa åtgärder 2000-2002", Europeiska kommissionen, GD Regionalpolitik, 2002.
  - 12 Sex RISI-regioner lanserades 1994, följt av 22 RISI-pilotåtgärder 1996 och ett dussintal RISI+ 1999.
  - 13 Meddelande: Om förenkling, klarläggande, samordning och flexibilitet i förvaltningen av strukturpolitiken 2000-2006, K(2003) 1255.
  - 14 "Att förvalta strukturfonderna i framtiden: vilken ansvarsfördelning?", Bryssel, 3-4 mars 2003.
  - 15 Under perioden 2000-2006 görs utbetalningar, efter ett förskott på 7 procent, endast efter det att utgifterna har använts, medan medlemsländerna under de föregående perioderna kunde få förskott upp till en begränsad summa om de kunde intyga att de tidigare förskotten till viss del redan använts.
  - 16 Debatt på den femte konferensen om utvärdering av strukturfonderna, Budapest, 26-27 juni 2003.
  - 17 Antalet projekt där förmånstagarna fått kontrakt steg från 2 100 i slutet av 2002 till över 4 300 i slutet av april 2003. Den EU-budget som är avsatt för dessa projekt motsvarar över 80 procent av summan som fanns tillgänglig för länderna första året. I slutet av 2002 hade endast 40 procent av denna summa slutmottagare. De totala utbetalningarna uppgick till över 201 miljarder EUR i slutet av maj 2003.

## Källor

*Ex post* evaluation of Objective 1 1994-1999, 2003

*Ex post* evaluation of 1994-99 Objective 2 programmes, June 2003

*Ex post* evaluation URBAN Community Initiative (1994-1999), August 2003

*Ex post* evaluation of the INTERREG II Community Initiative (1994-99), 2003

Efficiency of Structural Funds Implementation Methods, 2003

An examination of the ex-post macroeconomic impacts of CSF 1994-99 on Objective 1 countries and regions: Greece, Ireland, Portugal, Spain, East Germany and Northern Ireland, December 2002

Assessing the Regional Economic Effects of Structural Funds Investments, September 2003

The Socio Economic Impact of Cohesion Fund Interventions, 1987 (3 volumes)

The economic impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006, May 2002

Thematic Evaluation of Information Society, October 2002

The Thematic Evaluation on the Contribution of the Structural Funds to Sustainable Development, December 2002

Thematic Evaluation of the Territorial Employment Pacts, October 2002

Human capital in a global and knowledge based economy, Angel de La Fuente and Antonio Ciccone, May 2002

A study on the impact of Member State policies on social and economic cohesion at regional level, London School of Economics, December, 2003

A study on regional factors of competitiveness, Cambridge Econometrics, November 2003

Impact of Community policies on social and economic cohesion, LABOR, October 2003

A study on the needs of regions in current Member States and the candidate countries in areas that are eligible for Structural Funds, Alphametrics, November, 2003

Relocation and European Integration. Is Structural Spending justified? K.Midelfart-Knarvik, H. Overman, Economic Policy October 2002

Regional Policy in the European Union, R. Leonardi, 2003.

# Statistisk bilaga till del 4

---

**A4.1 Strukturfondsstöd per mål och land, 2000-2006**

|  | BE          | DK         | DE           | EL           | ES           | FR           | IE          | IT           | LU         | NL          | AT          | PT           | FI          | SE          | UK           | EU15          |
|--|-------------|------------|--------------|--------------|--------------|--------------|-------------|--------------|------------|-------------|-------------|--------------|-------------|-------------|--------------|---------------|
| <b>Anslag 2000-2006</b>                          |             |            |              |              |              |              |             |              |            |             |             |              |             |             |              |               |
| <b>(miljoner EUR, 1999 års priser)</b>           |             |            |              |              |              |              |             |              |            |             |             |              |             |             |              |               |
| Mål 1  | 0           | 0          | 19229        | 20961        | 37744        | 3254         | 1315        | 21935        | 0          | 0           | 261         | 16124        | 913         | 722         | 5085         | 127544        |
| Utfasning  | 625         | 0          | 729          | 0            | 352          | 551          | 1773        | 187          | 0          | 123         | 0           | 2905         | 0           | 0           | 1167         | 8411          |
| Mål 2  | 368         | 156        | 2984         | 0            | 2553         | 5439         | 0           | 2145         | 34         | 676         | 578         | 0            | 459         | 354         | 3989         | 19735         |
| Utfasning  | 65          | 27         | 525          | 0            | 98           | 612          | 0           | 377          | 6          | 119         | 102         | 0            | 30          | 52          | 706          | 2718          |
| Mål 3  | 737         | 365        | 4581         | 0            | 2140         | 4540         | 0           | 3744         | 38         | 1686        | 528         | 0            | 403         | 720         | 4568         | 24050         |
| Övriga*  | 245         | 274        | 1748         | 858          | 2250         | 1273         | 159         | 1247         | 15         | 620         | 379         | 733          | 316         | 375         | 1061         | 11552         |
| <b>Totala strukturfonder</b>                     | <b>2038</b> | <b>822</b> | <b>29797</b> | <b>21820</b> | <b>45137</b> | <b>15669</b> | <b>3247</b> | <b>29636</b> | <b>92</b>  | <b>3223</b> | <b>1848</b> | <b>19762</b> | <b>2120</b> | <b>2223</b> | <b>16576</b> | <b>194010</b> |
| <b>Sammanhållningsfonden</b>                     |             |            |              | <b>3060</b>  | <b>11160</b> |              | <b>556</b>  |              |            |             |             | <b>3060</b>  |             |             |              | <b>17836</b>  |
| <b>Totalt</b>                                    | <b>2038</b> | <b>822</b> | <b>29797</b> | <b>24880</b> | <b>56297</b> | <b>15669</b> | <b>3803</b> | <b>29636</b> | <b>92</b>  | <b>3223</b> | <b>1848</b> | <b>22822</b> | <b>2120</b> | <b>2223</b> | <b>16576</b> | <b>212010</b> |
| <b>Totalt (%av BNP år 2000, 1999 års priser)</b> | <b>0,1</b>  | <b>0,1</b> | <b>0,2</b>   | <b>2,9</b>   | <b>1,4</b>   | <b>0,2</b>   | <b>0,6</b>  | <b>0,4</b>   | <b>0,1</b> | <b>0,1</b>  | <b>0,1</b>  | <b>2,9</b>   | <b>0,2</b>  | <b>0,1</b>  | <b>0,2</b>   | <b>0,0</b>    |
| <b>Berörd befolkning (% av total befolkning)</b> |             |            |              |              |              |              |             |              |            |             |             |              |             |             |              |               |
| Mål 1  | 0,0         | 0,0        | 17,3         | 100,0        | 58,5         | 2,7          | 26,6        | 33,6         | 0,0        | 0,0         | 3,4         | 66,6         | 21,0        | 10,6        | 8,6          | 22,3          |
| Utfasning  | 12,6        | 0,0        | 1,6          | 0,0          | 1,3          | 1,9          | 73,4        | 0,6          | 0,0        | 1,8         | 0,0         | 33,4         | 0,0         | 0,0         | 3,5          | 3,4           |
| Mål 2  | 12,5        | 10,2       | 12,6         | 0,0          | 22,2         | 31,3         | 0,0         | 12,9         | 28,3       | 15,0        | 24,8        | 0,0          | 30,9        | 13,0        | 23,4         | 18,1          |
| Mål 3  | 87,4        | 100,0      | 81,1         | 0,0          | 40,2         | 95,4         | 0,0         | 65,8         | 100,0      | 98,2        | 96,6        | 0,0          | 79,0        | 89,4        | 87,9         | 74,3          |
| <b>Anslag per innevånare och år (EUR)</b>        |             |            |              |              |              |              |             |              |            |             |             |              |             |             |              |               |
| Mål 1  | :           | :          | 194,1        | 285,8        | 232,2        | 282,7        | 194,7       | 162,3        | :          | :           | 135,3       | 348,2        | 121,1       | 104,1       | 143,0        | 217,4         |
| Utfasning  | 69,5        | :          | 80,2         | :            | 95,3         | 70,7         | 95,2        | 80,7         | :          | 63,2        | :           | 125,3        | :           | :           | 81,9         | 93,6          |
| Mål 2  | 41,4        | 41,4       | 41,4         | :            | 41,4         | 41,4         | :           | 41,4         | 41,4       | 41,4        | 41,4        | :            | 41,4        | 41,4        | 41,4         | 41,4          |
| Mål 3  | 11,9        | 9,9        | 9,8          | :            | 19,2         | 11,3         | :           | 14,2         | 13,0       | 15,8        | 9,7         | :            | 14,2        | 12,3        | 12,6         | 12,3          |

\*Gemenskapsinitiativ, ej mål 1 FFU (Fonden för fiskets utveckling), Peace

Källa: GD Regionalpolitik

#### A4.2 Strukturfondernas hävstångseffekt på offentliga och privata utgifter inom ramen för mål 1, 1994-1999 och 2000-2006

EUR

|                   | 1994-1999*                                 |                              | 2000-2006                                  |                              |
|-------------------|--|------------------------------|--|------------------------------|
|                   | Nationella offentliga utgifter per SF-euro | Privata utgifter per SF-euro | Nationella offentliga utgifter per SF-euro | Privata utgifter per SF-euro |
| BE                | 0,77                                       | 1,18                         | 1,02                                       | 1,43                         |
| DE                | 0,37                                       | 1,53                         | 0,58                                       | 0,02                         |
| EL                | 0,52                                       | 0,28                         | 0,50                                       | 0,48                         |
| ES                | 0,51                                       | ..**                         | 0,52                                       | 0,04                         |
| FR                | 0,54                                       | 0,23                         | 0,88                                       | 0,33                         |
| IE                | 0,43                                       | 0,34                         | 0,76                                       | 0,25                         |
| IT                | 1,40                                       | ..**                         | 0,89                                       | 0,45                         |
| NL                | 2,49                                       | 1,42                         | 2,15                                       | 0,55                         |
| AT                | 1,59                                       | 3,79                         | 0,33                                       | 1,76                         |
| PT                | 0,42                                       | 0,30                         | 0,60                                       | 0,46                         |
| UK                | 0,53                                       | 0,24                         | 0,85                                       | 0,43                         |
| <b>Total EU11</b> | <b>0,62</b>                                | <b>0,36</b>                  | <b>0,63</b>                                | <b>0,29</b>                  |

\* baserat på effektiva utgifter 1994-2000

ES, IT: för 1994-1999 inkluderar nationella offentliga utgifter även privata utgifter

EU11: med undantag av FI, SE

Källa: GD Regionalpolitik

#### A4.3 EIB-utlåning, 1989-2002

Miljoner EUR

|   | 1989-93 | 1994-99 | 2000-02 |
|---|---------|---------|---------|
| <b>Totala lån i EU15</b>                            | 70,9    | 128,9   | 95,3    |
| Regionalutveckling bestående av :                   | 47,2    | 86,7    | 59,3    |
| Individuella lån                                    | 37,8    | 66,6    | 40,7    |
| Globala lån   | 9,4     | 20,1    | 18,6    |
| Årligt genomsnitt bestående av :                    | 9,4     | 14,4    | 19,8    |
| Mål 1   | 5,0     | 6,8     | 10,5    |
| Mål 2   | 3,4     | 5,5     | 6,6     |
| Blandat och övrigt                                  | 1,0     | 2,1     | 2,7     |
| Total utlåning till anslutningsländer bestående av: | 1,7     | 9,3     | 9,2     |
| Individuella lån                                    | 1,3     | 8,4     | 7,8     |
| Globala lån   | 0,4     | 0,9     | 1,4     |
| Årligt genomsnitt                                   | 0,3     | 1,6     | 3,1     |

Källor: EIB och Europeiska kommissionen

A4.4 Mål 1 : Uppdelning av strukturfonderna i utgiftskategorier, 2000-2006

| Produktiv miljöö                   | Miljoner EUR |          |              |              |              |             |             |              |          |            |            |              |            |            | Totalt per kategori % |               |              |
|------------------------------------|--------------|----------|--------------|--------------|--------------|-------------|-------------|--------------|----------|------------|------------|--------------|------------|------------|-----------------------|---------------|--------------|
|                                    | BE           | DK       | DE           | EL           | ES           | FR          | IE          | IT           | LU       | NL         | AT         | PT           | FI         | SE         |                       | UK            | Hela EU      |
| <b>Produktiv miljöö</b>            | <b>368</b>   | <b>0</b> | <b>8041</b>  | <b>4587</b>  | <b>10693</b> | <b>1298</b> | <b>910</b>  | <b>9838</b>  | <b>0</b> | <b>57</b>  | <b>190</b> | <b>6368</b>  | <b>596</b> | <b>457</b> | <b>2500</b>           | <b>45903</b>  | <b>33,8</b>  |
| Jordbruk                           | 30           | 0        | 869          | 985          | 1543         | 244         | 122         | 1609         | 0        | 1          | 17         | 1165         | 83         | 72         | 135                   | 6874          | 5,1          |
| Skogsbruk                          | 3            | 0        | 98           | 127          | 884          | 55          | 32          | 249          | 0        | 0          | 5          | 391          | 23         | 6          | 33                    | 1905          | 1,4          |
| Landsbygdsutveckling               | 8            | 0        | 2343         | 1099         | 2328         | 380         | 42          | 1552         | 0        | 11         | 14         | 773          | 80         | 53         | 205                   | 8892          | 6,5          |
| Fiske                              | 2            | 0        | 0            | 293          | 0            | 68          | 99          | 185          | 0        | 6          | 1          | 210          | 6          | 11         | 102                   | 984           | 0,7          |
| Stöd till stora företag            | 38           | 0        | 602          | 133          | 1084         | 80          | 0           | 235          | 0        | 3          | 23         | 123          | 75         | 0          | 157                   | 2553          | 1,9          |
| Stöd till SMF & hantverk           | 152          | 0        | 2370         | 953          | 2368         | 231         | 306         | 2103         | 0        | 22         | 76         | 2638         | 201        | 179        | 1248                  | 12849         | 9,5          |
| Turism                             | 40           | 0        | 235          | 585          | 546          | 152         | 56          | 1404         | 0        | 8          | 36         | 389          | 8          | 42         | 206                   | 3706          | 2,7          |
| FoTU                               | 96           | 0        | 1524         | 410          | 1940         | 87          | 252         | 2501         | 0        | 6          | 19         | 678          | 119        | 94         | 412                   | 8138          | 6,0          |
| <b>Mänskliga resurser</b>          | <b>190</b>   | <b>0</b> | <b>5902</b>  | <b>3975</b>  | <b>8858</b>  | <b>1237</b> | <b>844</b>  | <b>4005</b>  | <b>0</b> | <b>31</b>  | <b>48</b>  | <b>3868</b>  | <b>259</b> | <b>149</b> | <b>2014</b>           | <b>31378</b>  | <b>23,1</b>  |
| Arbetsmarknadspolitik              | 4            | 0        | 1994         | 766          | 4162         | 99          | 50          | 1140         | 0        | 17         | 29         | 397          | 67         | 13         | 493                   | 9231          | 6,8          |
| Social sammanhållning              | 27           | 0        | 1218         | 729          | 531          | 206         | 210         | 208          | 0        | 11         | 3          | 673          | 19         | 18         | 384                   | 4237          | 3,1          |
| Arbetsmarknadsåtgärder för kvinnor | 0            | 0        | 546          | 345          | 240          | 25          | 10          | 384          | 0        | 1          | 2          | 51           | 19         | 19         | 96                    | 1737          | 1,3          |
| Utbildning och fortbildning        | 61           | 0        | 935          | 1411         | 1248         | 787         | 409         | 1552         | 0        | 1          | 1          | 2473         | 65         | 21         | 510                   | 9473          | 7,0          |
| Entreprenörskap                    | 99           | 0        | 1209         | 724          | 2678         | 120         | 165         | 722          | 0        | 3          | 12         | 273          | 89         | 77         | 530                   | 6701          | 4,9          |
| <b>Infrastruktur</b>               | <b>62</b>    | <b>0</b> | <b>5664</b>  | <b>11841</b> | <b>18363</b> | <b>1216</b> | <b>1319</b> | <b>7470</b>  | <b>0</b> | <b>30</b>  | <b>16</b>  | <b>8433</b>  | <b>44</b>  | <b>102</b> | <b>1608</b>           | <b>56169</b>  | <b>41,3</b>  |
| Transport                          | 9            | 0        | 3102         | 6497         | 9128         | 439         | 954         | 3134         | 0        | 3          | 0          | 3211         | 11         | 33         | 465                   | 26986         | 19,8         |
| Telekom. & informationssamhället   | 6            | 0        | 177          | 1496         | 802          | 94          | 104         | 1103         | 0        | 7          | 8          | 496          | 11         | 56         | 363                   | 4723          | 3,5          |
| Miljö                              | 43           | 0        | 2373         | 2190         | 6405         | 451         | 218         | 2721         | 0        | 18         | 4          | 2429         | 7          | 6          | 569                   | 17433         | 12,8         |
| Energi                             | 5            | 0        | 11           | 411          | 287          | 43          | 44          | 269          | 0        | 1          | 4          | 469          | 7          | 3          | 109                   | 1663          | 1,2          |
| Social & Hälsa                     | 0            | 0        | 0            | 1247         | 1740         | 189         | 0           | 243          | 0        | 3          | 0          | 1827         | 8          | 4          | 102                   | 5363          | 3,9          |
| <b>Övrigt</b>                      | <b>5</b>     | <b>0</b> | <b>353</b>   | <b>559</b>   | <b>182</b>   | <b>54</b>   | <b>15</b>   | <b>809</b>   | <b>0</b> | <b>3</b>   | <b>7</b>   | <b>360</b>   | <b>14</b>  | <b>14</b>  | <b>130</b>            | <b>2504</b>   | <b>1,8</b>   |
| <b>TOTALT</b>                      | <b>625</b>   | <b>0</b> | <b>19959</b> | <b>20961</b> | <b>38096</b> | <b>3805</b> | <b>3088</b> | <b>22122</b> | <b>0</b> | <b>123</b> | <b>261</b> | <b>19029</b> | <b>913</b> | <b>722</b> | <b>6252</b>           | <b>135955</b> | <b>100,0</b> |
| Del av tot. mål 1-stöd (%)         | 0,5          | 0,0      | 14,7         | 15,4         | 28,0         | 2,8         | 2,3         | 16,3         | 0        | 0,1        | 0,7        | 0,2          | 0,5        | 4,6        | 14,0                  | 100,0         |              |

Källa : GD Regionalpolitik

#### A4.5 Strukturfondernas utgifter som går till transport inom mål 1, 2000-2006

|                               | <i>% of totala stöd</i> |
|-------------------------------|-------------------------|
| Vägar                         | 33,1                    |
| Järnvägar                     | 29,4                    |
| Motorvägar                    | 16,5                    |
| Stadstransport                | 6,1                     |
| Hamnar                        | 6,1                     |
| Kombination av transportmedel | 3,9                     |
| Flygplatser                   | 2,4                     |
| Övrigt                        | 2,0                     |
| Vattenvägar                   | 0,4                     |
| Intelligenta transportsystem  | 0,3                     |
| Totalt                        | 100,0                   |

Källa: GD Regionalpolitik

#### A4.6 Ex post Strukturpolitikens makroekonomiska effekter 1994-1999: HERMIN simuleringsresultat

|                          | <i>Procentuell skillnad jämfört med om ingen strukturpolitik skulle funnits 1999</i> |         |        |          |                |            |
|--------------------------|--|---------|--------|----------|----------------|------------|
|                          | Grekland   | Spanien | Irland | Portugal | Östra Tyskland | Nordirland |
| BNP                      | 2,2  | 1,4     | 2,8    | 4,7      | 3,9            | 1,3        |
| Tillverkningsproduktion  | 3,4  | 3,7     | 4,7    | 10,6     | 3,2            | 0,6        |
| Marknadstjänstproduktion | 2,4  | 1,2     | 2,4    | 4,8      | 4,4            | 2,2        |
| Fasta investeringar*     | 18,1   | 9,1     | 12,1   | 24,8     | 7,8            | 1,2        |
| Arbetsproduktivitet*     | 2,3  | 2,1     | 2,2    | 6,6      | 1,2            | 0,5        |
| Sysselsättning*          | 1,0  | 1,5     | 4,7    | 3,7      | 2,0            | 0,1        |

\* endast tillverkningssektorn

Källa: GD Regionalpolitik

#### A4.7 Strukturpolitikens effekter på fysisk infrastruktur och humankapital, 1994-2010: HERMIN simuleringsresultat

*Procentuell skillnad jämfört med om strukturpolitiken inte skulle funnits 2010*

| År   | Grekland |       | Spanien |       | Irland |       | Portugal |       | Östra Tyskland |       | Nordirland |       |
|------|----------|-------|---------|-------|--------|-------|----------|-------|----------------|-------|------------|-------|
|      | Fysisk   | Human | Fysisk  | Human | Fysisk | Human | Fysisk   | Human | Fysisk         | Human | Fysisk     | Human |
| 1993 | 0,0      | 0,0   | 0,0     | 0,0   | 0,0    | 0,0   | 0,0      | 0,0   | 0,0            | 0,0   | 0,0        | 0,0   |
| 1994 | 1,1      | 1,0   | 1,2     | 0,7   | 1,1    | 1,5   | 3,5      | 3,8   | 0,9            | 0,4   | 0,1        | 0,3   |
| 1995 | 2,7      | 1,9   | 2,3     | 1,4   | 2,3    | 2,9   | 6,3      | 7,2   | 1,6            | 0,8   | 0,2        | 0,5   |
| 1996 | 3,9      | 2,7   | 3,3     | 2,0   | 3,3    | 4,1   | 8,8      | 11,0  | 2,3            | 1,2   | 0,4        | 0,8   |
| 1997 | 4,9      | 3,5   | 4,3     | 2,6   | 4,3    | 5,5   | 11,0     | 14,2  | 2,9            | 1,5   | 0,5        | 1,0   |
| 1998 | 6,0      | 4,1   | 5,4     | 3,4   | 5,1    | 6,6   | 13,2     | 17,4  | 3,5            | 1,8   | 0,6        | 1,2   |
| 1999 | 7,0      | 4,8   | 6,5     | 4,0   | 5,8    | 7,6   | 15,3     | 20,5  | 4,0            | 2,1   | 0,7        | 1,4   |
| 2010 | 4,8      | 2,8   | 4,6     | 2,1   | 2,5    | 4,1   | 8,7      | 11,5  | 2,0            | 1,2   | 0,6        | 0,8   |

Källa: GD Regionalpolitik

#### A4.8 Mål 1-åtgärdernas effekter på handeln, 2000-2006

|                       | Läckor till EU-länder*<br>(% av mål 1-åtgärder) | Läckor till länder utanför EU*<br>(% av mål 1-åtgärder) |
|-----------------------|---|---|
| Grekland              | 42,6  | 3,8   |
| Spanien               | 14,7  | 13,2  |
| Irland                | 26,7  | 11,1  |
| Portugal              | 35,2  | 6,7   |
| Nya tyska delstaterna | 18,9  | 9,4   |
| Mezzogiorno           | 17,4  | 8,6   |
| Totalt                | 24,3  | 9,1   |

\*Import i % av utgifter under strukturfonderna

Källa: Eurostat, Input-output-tabeller

## A4.9 Ej mål 1: Uppdelning av strukturfonderna i utgiftskategorier, 2000-2006

|                                       | BE           | DK         | DE          | EL         | ES          | FR           | IE         | IT          | LU        | NL          | AT          | PT         | FI          | SE          | UK           | Hela EU      | Totalt per kategori % |
|---------------------------------------|--------------|------------|-------------|------------|-------------|--------------|------------|-------------|-----------|-------------|-------------|------------|-------------|-------------|--------------|--------------|-----------------------|
|                                       | Miljoner EUR |            |             |            |             |              |            |             |           |             |             |            |             |             |              |              | %                     |
| <b>Produktiv miljö</b>                | <b>451</b>   | <b>153</b> | <b>2806</b> | <b>294</b> | <b>2177</b> | <b>3361</b>  | <b>70</b>  | <b>1605</b> | <b>21</b> | <b>573</b>  | <b>770</b>  | <b>309</b> | <b>442</b>  | <b>414</b>  | <b>3469</b>  | <b>16913</b> | <b>29,1</b>           |
| Jordbruk                              | 29           | 0          | 28          | 45         | 30          | 42           | 3          | 18          | 0         | 0           | 3           | 26         | 11          | 12          | 0            | 248          | 0,4                   |
| Skogsbruk                             | 28           | 0          | 3           | 3          | 17          | 13           | 1          | 5           | 0         | 0           | 1           | 9          | 3           | 1           | 0            | 84           | 0,1                   |
| Landsbygdsutveckling                  | 14           | 25         | 317         | 144        | 560         | 443          | 51         | 247         | 2         | 187         | 84          | 182        | 71          | 63          | 211          | 2601         | 4,5                   |
| Fiske                                 | 3            | 0          | 0           | 8          | 0           | 18           | 2          | 3           | 0         | 1           | 0           | 5          | 1           | 2           | 5            | 46           | 0,1                   |
| Stöd till stora företag               | 41           | 11         | 158         | 3          | 58          | 196          | 0          | 9           | 3         | 7           | 147         | 3          | 10          | 2           | 13           | 662          | 1,1                   |
| Stöd till SMF & hantverk              | 159          | 39         | 1489        | 50         | 621         | 1324         | 7          | 867         | 3         | 265         | 265         | 60         | 202         | 222         | 2884         | 8456         | 14,6                  |
| Turism                                | 103          | 43         | 344         | 30         | 58          | 785          | 1          | 328         | 3         | 92          | 137         | 9          | 40          | 56          | 139          | 2168         | 3,7                   |
| FoTU                                  | 73           | 35         | 467         | 11         | 832         | 511          | 6          | 104         | 10        | 21          | 132         | 15         | 103         | 56          | 219          | 2594         | 4,5                   |
| Övrigt                                | 0            | 0          | 0           | 0          | 0           | 30           | 0          | 25          | 0         | 0           | 0           | 0          | 0           | 0           | 0            | 53           | 0,1                   |
| <b>Mänskliga resurser</b>             | <b>683</b>   | <b>597</b> | <b>5700</b> | <b>206</b> | <b>3280</b> | <b>5831</b>  | <b>53</b>  | <b>4367</b> | <b>46</b> | <b>2149</b> | <b>710</b>  | <b>204</b> | <b>594</b>  | <b>902</b>  | <b>5641</b>  | <b>30963</b> | <b>53,3</b>           |
| Arbetsmarknadspolitik                 | 165          | 235        | 2387        | 45         | 1025        | 1074         | 7          | 1429        | 18        | 808         | 264         | 10         | 149         | 193         | 1269         | 9075         | 15,6                  |
| Social sammanhållning                 | 222          | 142        | 1145        | 30         | 441         | 1496         | 14         | 266         | 15        | 745         | 140         | 53         | 81          | 146         | 1634         | 6571         | 11,3                  |
| Arbetsmarknadsåtgärder för kvinnor    | 108          | 0          | 581         | 20         | 298         | 342          | 2          | 451         | 2         | 21          | 83          | 19         | 41          | 63          | 366          | 2398         | 4,1                   |
| Utbildning och fortbildning           | 84           | 54         | 542         | 48         | 216         | 1545         | 18         | 1191        | 5         | 505         | 102         | 60         | 136         | 152         | 1418         | 6076         | 10,5                  |
| Entreprenörskap                       | 105          | 166        | 1046        | 63         | 1300        | 1373         | 11         | 1030        | 6         | 71          | 121         | 62         | 187         | 349         | 954          | 6843         | 11,8                  |
| <b>Infrastruktur</b>                  | <b>225</b>   | <b>41</b>  | <b>998</b>  | <b>327</b> | <b>1523</b> | <b>2259</b>  | <b>32</b>  | <b>1113</b> | <b>24</b> | <b>340</b>  | <b>69</b>   | <b>203</b> | <b>130</b>  | <b>136</b>  | <b>779</b>   | <b>8198</b>  | <b>14,1</b>           |
| Transport                             | 22           | 5          | 191         | 169        | 501         | 593          | 21         | 251         | 1         | 38          | 8           | 73         | 29          | 52          | 82           | 2037         | 3,5                   |
| Telekom. & informationssamhälle       | 94           | 20         | 74          | 40         | 68          | 287          | 3          | 98          | 1         | 58          | 15          | 11         | 32          | 40          | 165          | 1006         | 1,7                   |
| Miljö                                 | 73           | 8          | 662         | 68         | 792         | 1123         | 7          | 696         | 16        | 228         | 29          | 60         | 65          | 35          | 478          | 4343         | 7,5                   |
| Energi                                | 7            | 4          | 34          | 14         | 32          | 70           | 1          | 28          | 5         | 0           | 11          | 11         | 2           | 4           | 8            | 229          | 0,4                   |
| Social & hälsa                        | 9            | 3          | 15          | 36         | 130         | 72           | 0          | 40          | 0         | 15          | 6           | 46         | 1           | 6           | 45           | 424          | 0,7                   |
| Övrigt                                | 21           | 0          | 22          | 0          | 0           | 114          | 0          | 0           | 0         | 0           | 0           | 2          | 0           | 0           | 0            | 159          | 0,3                   |
| <b>Övrigt</b>                         | <b>55</b>    | <b>32</b>  | <b>334</b>  | <b>32</b>  | <b>61</b>   | <b>414</b>   | <b>4</b>   | <b>429</b>  | <b>2</b>  | <b>38</b>   | <b>38</b>   | <b>18</b>  | <b>42</b>   | <b>49</b>   | <b>435</b>   | <b>1981</b>  | <b>3,4</b>            |
| <b>TOTALT</b>                         | <b>1414</b>  | <b>822</b> | <b>9838</b> | <b>858</b> | <b>7041</b> | <b>11864</b> | <b>159</b> | <b>7514</b> | <b>92</b> | <b>3101</b> | <b>1587</b> | <b>733</b> | <b>1208</b> | <b>1501</b> | <b>10324</b> | <b>58055</b> | <b>100,0</b>          |
| <b>Del av totala stöd, ej mål (%)</b> | 2,4          | 1,4        | 16,9        | 1,5        | 12,1        | 20,4         | 0,3        | 12,9        | 0,2       | 5,3         | 2,1         | 2,7        | 2,6         | 17,8        | 1,3          | 100,0        |                       |

Källa: GD Regionalpolitik

## A4.10 Strukturfondsanslag till landsbygdsutveckling, 2000-2006

|   | EUGFJ :s utvecklingssektion |            | ERUF         |            |
|---|-----------------------------|------------|--------------|------------|
|   | Miljoner EUR                | % av total | Miljoner EUR | % av total |
| Jordbruk  | 6786                        | 39,1       | 88           | 6,3        |
| Skogsbruk   | 1842                        | 10,6       | 27           | 1,9        |
| Främja en anpassning av landsbygdsutvecklingen<br>av vilka stöd går till andra områden än jordbruk och<br>skogsbruk | 8712                        | 50,2       | 1276         | 91,8       |
|   | 2588                        | 14,9       | 664          | 47,8       |

Källa: GD Regionalpolitik

## A4.11 Strukturfondsstöd som avsatts till de nya medlemsländerna, 2004-2006\*

|  | Miljoner EUR, 1999 års priser |             |            |             |             |             |           |              |            |             |              |
|--|-------------------------------|-------------|------------|-------------|-------------|-------------|-----------|--------------|------------|-------------|--------------|
|  | CY                            | CZ          | EE         | HU          | LT          | LV          | MT        | PL           | SI         | SK          | % av total   |
| Mål 1                                  | 0                             | 1286        | 329        | 1765        | 792         | 554         | 56        | 7321         | 210        | 921         | 61,0         |
| Mål 2                                  | 25                            | 63          | 0          | 0           | 0           | 0           | 0         | 0            | 0          | 33          | 0,6          |
| Mål 3 (utanför mål 1)                  | 20                            | 52          | 0          | 0           | 0           | 0           | 0         | 0            | 0          | 40          | 0,5          |
| Fonden för fiskets<br>utveckling (FFU) | 3                             | 0           | 0          | 0           | 0           | 0           | 0         | 0            | 0          | 0           | 0,0          |
| Interreg                               | 4                             | 61          | 9          | 61          | 20          | 14          | 2         | 196          | 21         | 37          | 2,0          |
| Equal                                  | 2                             | 28          | 4          | 27          | 11          | 7           | 1         | 119          | 6          | 20          | 1,0          |
| Sammanhållningsfonden                  | 48                            | 836         | 276        | 994         | 544         | 461         | 20        | 3733         | 169        | 510         | 35,0         |
| <b>Totalt</b>                          | <b>101</b>                    | <b>2328</b> | <b>618</b> | <b>2847</b> | <b>1366</b> | <b>1036</b> | <b>79</b> | <b>11369</b> | <b>405</b> | <b>1560</b> | <b>21708</b> |

\* Uppdelningen per land är ungefärlig

Källa: GD Regionalpolitik

## A4.12 Ungefärlig uppdelning av strukturfondsstöd avsatta till de nya medlemsländerna, 2004-2006

|                                       | % av total   |              |              |              |              |              |              |              |              |              |              |
|---------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
|                                       | CY           | CZ           | EE           | HU           | LT           | LV           | MT           | PL           | SI           | SK           |              |
| Grundläggande infrastruktur           |              | 16,9         | 37,2         | 16,4         | 39,4         | 32,6         |              | 14,1         |              |              | 40,5         |
| Konkurrenskraft/Industri och företag  |              | 17,9         | 19,7         | 21,5         | 25,3         | 25,0         | 60,0         | 15,2         | 57,5         | 14,5         |              |
| Utveckling av mänskliga resurser      |              | 21,9         | 20,5         | 28,2         | 18,3         | 21,2         | 17,0         | 17,8         | 31,9         | 27,2         |              |
| Jordbruk, landsbygdsutveckling, fiske | 67,5         | 12,0         | 18,7         | 15,9         | 15,3         | 18,5         | 11,0         | 16,7         | 9,9          | 17,7         |              |
| Regional utveckling                   |              | 31,2         |              | 18,0         |              |              | 10,0         | 35,9         |              |              |              |
| Vitalisering av städer                |              | 30,0         |              |              |              |              |              |              |              |              |              |
| Övrigt*                               |              | 2,5          |              | 3,9          |              | 1,7          | 2,7          | 2,0          | 0,3          | 0,8          |              |
| <b>Totalt</b>                         | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> | <b>100,0</b> |

\* inklusive tekniskt stöd

Källa: GD Regionalpolitik